

SANTIN fašistični prvak

»Cenil sem Vas kot škofa na Reki, še bolj pa Vas cenim kot škofa v Trstu. Tako ga je pozdravil Mussolini 20. septembra 1938. leta, ko je prišel v Trst da se spozna s prilicami v takratni Julijski Krajini in ko je že konkretno mislil na napad na Jugoslavijo. Mussolini je imel tiste dni v Trstu več sestankov, katerim je prisostvoval sam škof Santin, ki je posegel v diskusijo kot globok poznavalec fašističnih metod v Julijski Krajini. Santin je 20. septembra 1938. leta slavnostno sprejel Mussolinija med tržaško stolnico Sv. Justa in ga je pozdravil s fašističnim pozdravom.

Santin spada v krog tistih fašističnih prvakov, ki jim je fašizem v krvi. Ljudi kot je bil Santin je postavilo fašistično vodstvo v kraje, kjer je bilo področje za fašistično dejavnost najtežje in kjer je bil zaradi tega potreben človek, ki e bil za fašiste zanesljiv in dosleden. Treba je priznati, da je Santin z velikim prizadevanjem izvedel fašistične naloge na Reki in v Trstu. Prejel je vsled tega tudi visoka fašistična odlikovanja. 1934. leta, ko je bil na Reki, je bil odlikovan na intervenciji fašističnega vodstva v Rimu z ordenom »Grand' Ufficiale della Corona d'Italia. Vedeti je treba, da je bil on prvi italijanski škof, ki mu je bilo s posredovanjem fašistične gänge v Rimu dodeljeno tako odlikovanje. Leta 1938. pa je prejel v Rimu drugo posebno medaljo zaradi vseh stranskega udeleževanja na področju fašističnih podvigov.

Takratni glavni sekretar fašistične stranke Starace je imel zbranim duhovnikom v Rimu (bilo jih je čez 2000) govor, v katerem jih je pozival k tesnejšemu sodelovanju s fašističnimi organi. Tako je treba delati, kakor dela Santin — jim je rekel.

Santin je z raznarodovalno politiko, ki jo je vodil napram Slovincem in slovenskemu jeziku v popolni meri pokazal, da si je za služil za visoka fašistična odlikovanja. Z leta 1933. je, čim je prešel mesto škofa na Reki, pozval iz Italije 8 italijanskih duhovnikov, ki niso znali niti slovenske in hrvaške besede Reke, je prebivalstvo govorilo v hrvaški ali slovenski. Ker pa mu to ni zadostovalo je izdal 1. junija 1934. leta uradni škofski dekret, s katerim je prepovedal obredovanje v slovenski ali hrvaščini. 1. januarja 1937. leta pa je izdal novi dekret, (ker so nekateri slovenski in hrvaški duhovniki pridigali v hrvaškem jeziku), v katerem je prepovedal tudi slovenske in hrvaške pridige. Ker je v nekaterih krajih opazil, da nekateri duhovniki, kljub škofskemu dekretu, se naprej pridigajo v jeziku občanov je sam prisostvoval v teh krajih cerkvenim obredom ter imel več pridig v italijanski, čeprav ga ni nihče razumel. To je bilo v II. Bistriki, kjer je dal po drugem obisku aretirati slovenske duhovnike.

Med tem časom mu je uspelo izpodrediti Fogarja, ki je bil škof v Trstu in ki so ga imeli ljudje radi zaradi poštenosti, iskrenosti in objektivnosti. Pri odstranitvi škofa mu je aktivno pomagal janičar duhovnik Siročić, ki je bil fašistični agent in tesen prijatelj fašističnega prefekta Tienga. Ko je prišel v Trst je takoj politično slovenske duhovnike s mesta in okolice ter jim strogo zapovedal, da ne smejo poučevati verouk v slovenski. Rojanski župnik Gabronšek je padel v nesrečo, ker se je protivil tej škofovski raznarodovalni direktivi. V Trstu je tudi pokrenil, da se žel večji del slovenskih semeniščnikov iz goriskega semenišča, (ki so ga imeli za slovanofilske) v koprsko, kjer je vladala fašistična ganga. To gango so tvorili Parentin, Siročić in drugi. Istočasno je Santin odstranjeval poštene duhovnike kakor so bili Brumat, Musizza, Rutar, Omersa in drugi ter jih je s pomočjo fašizma razposiljal v razne kraje ali pa bojkotal od skravnosti.

Santin je nadaljeval s svojo fašistično dejavnostjo tudi za časa vojne. Ne bomo omenjali primera v Smurju, o katerem se je že pisalo. Razni dogodki, pri katerih je bil Santin glavni faktor, zgovorno pričajo o tem, kako mu je fašistična ideologija radikalno vzrasla v duši, da je bil pri izvajanju fašističnih rasističnih metod vedno prvi in vedno aktiven.

Tudi način njegovega današnjega delovanja kaže na človeka, ki mu ne gre za neoporečnost osebe, ko mu je ta sposobna izvrševati fašistične oz. izredniške naloge. Dobro vemo, kakšni tipi tvorijo v istrskem okrožju Santinovo mrežo. Pomembno, kdo je don Malusa in kdo je don Borizuo. To so osebe, ki aktivno urejevali pornografska gesta Emilia Zolaja, osebe, ki nimajo nič kaj opravičilo s katoliško moraljo. Kljub temu pa jih je Santin podpiral in vzpodbujal.

Naj se Santin končno le prepriča, da ga nihče tu ne mara, ker ga vsi preveč dobro poznajo. Događeno v Krvavčah naj bo strogo opozorilo njemu in vsem tistim, ki mislijo, kakor on. Za fašiste in fašistične duhovnike v istrskem okrožju ni mesta. 1946. leta je ljudstvo Santinu prepričilo, da gre birmovati o slovenski vas Tomaj. Leta 1947. se je moral v Koprjo zateči v najnevarnejši kot semenišča, da se je izognil Julijski roki, ki je hotela z njim obračunati. V Krvavčah se je ljudstvo zagnalo v njegovega pajdaka, ker je vedelo, da ga je izpravil na pravni pravon. Santin. To so opozorila, ki naj jih temeljito preučijo. — Kakor koli je, naj Santin ve, da v Istrskem okrožju nčemo imeti z njim in s fašizmom nobenega opravka.

NAŠE LJUDSTVO SE ŽIVAHNO PRIPRAVLJA ZA PROSLAVO 29. NOVEMBRA

DAN REPUBLIKE - PRAZNIK NAŠIH NAPOROV ZMAG IN BRATSTVA Z JUGOSLOVANSKIMI NARODI pri skupni graditvi socialistične bodočnosti

Tudi letos, kakor vsako leto bo naše ljudstvo slavnostno proslavilo 29. november — Dan Republike. Ta vseljudski praznik ima le, ta se poseben pomen zato. Letos ob enem se skozi vse leto odhajajo 10 letnico naše splošne ljudske vstaje, ko je naše ljudstvo iz vseh predelov domovine odločno zgrabilo orožje v roke in začelo skupno borbo proti okupatorjem, fašizmu in nacifasizmu ter domačim izdajalcem za svobodo, neodvisnost in napredek. Tako mora biti 29. november manifestacija moralne in politične enotnosti naših delovnih ljudi za priključitev k socialistični Jugoslaviji, kar naj bo obenem tudi odgovor vsem sovražnikom napredka in socializma. Zato, da bo proslava Dneva Republike uspešna in da bo imela značaj vseljudskega praznika, je odbor za proslavo 29. novembra izdelal osnutek delovnega načrta, po katerem naj delajo vse množične organizacije, delovni kolektivi in društva.

Slovensko italijanska antifasistična unija bo do 28. novembra vodila celotno tekmovalno in priprave za proslavo 29. novembra. Na predvečer Dneva Republike bo organizirala v mestih krajih tudi po vseh večjih središčih našega okraja slavnostne akademije, slavnostna zborovanja, na katerih bodo imeli govore in kratke kulturne sporede. Naslednji dan pa bo vodila velik politični miting, ki bo v Koprju, kjer bo tudi povorka itd. Poskneba bo za okrasitev Titovega trga v Koprju, kakor tudi vseh vasi in mest. Organizirala bo 30. novembra razne izlete v Slovenijo in Hrvaško, kakor tudi razne zabave za svoje članstvo dne 29. in 30. novembra. Prav tako pa bodo odbori SIAU poskrbeli, da bodo po mestih, v Koprju, Izoli in Piranu na predvečer Dneva Republike baklade. To delo čaka osnovne organizacije SIAU poleg svojega natančnega dela za ureditev SIAU in poglabitev bratstva naših ljudi.

Zveza borcev NOB in partizanov štib bosta skrbeli za okrasitev vseh spomenikov in spominskih plošč, ki so postavljeni padlim borcem za svobodo. Razdelila bosta odlikovanja borcem NOB in spomenice padlim borcem in žrtvam fašizma. Organizirala bosta partizansko brigado, ki bo korekala v mimohodu in po možnosti tudi izmimovala partizanski napad. Izvežbala bosta bataljon mladincev, ki sodelujejo v strelskih družinah za napad in mimohod.

Moskovske intrige glede Trsta

Preteklo soto je namestnik sovjetskega zunanj. ministra Gromiko pozval k sebi diplomatske zastopnike zapadnih veleposl. v Moskvi in jim izročil noto, s katero Moskva protestira proti Angliji in Združenim državam Amerike glede nadaljevanja zasedbe Tržaškega ozemlja. V notu poudarja Kremenlj, da ta zasedba predstavlja kršitev italijanske mirovne pogodbe.

Moskovska vlada zahteva v notu umik vseh tujih čet s Tržaškega ozemlja in likvidacijo anglo-ameriških oporišč v Trstu, razen tega pa poziva Varnostni svet, naj takoj podvzame ukrepe za imenovanje tržaškega guvernerja, kakor to predvideva mirovna pogodba z Italijo.

Tako se v glavnih potezah glasi sovjetska nota, ki je imela precejšen odmev samo v zapadnih prestolnicah, temveč tudi v Trstu, Rimu in Beogradu.

V Londonu so že takoj naslednjega dne ocenili sovjetsko noto kot nov poizkus preprečitve tesnejših odnosov med Italijo in Jugoslavijo, obenem pa kot manevar, ki ima namen zavlati na zapadne velesile krivdo za sedanje stanje na Tržaškem ozemlju, do katerega je prišlo prav zaradi sovjetske nepomirljivosti proti Zapadu. V

Danes vsi omikani svet občustvuje z Italijo. Ki je zadelo splošna nesreča, kakor je skoraj ne pomnilo. Narasle reke so predrle nasipe ter preplavile vasi in mesta, letela ob velikih tokih Lombardske reke. Tudi v južni Italiji, na Sardiniji ter Siciliji ni baje mnogo bolje. Nastale so obzvalovana vredne žrtve na ljudih in ogromne izgube na narodnem premoženju.

Človek bi mislil, da se bo spričo take neopredelne narodne nesreče poleg hruo nacionalne šovinizma pri naših sosedi in da bo vse narodno skupno posvetilo svojo pozornost vseljudskemu problemu. Toda motili bi se. Bolj kot na svojo ljudsko nesrečo so oči šovinizma uperjene na bližnjo Jugoslavijo, prečez na diako v jaju, da se najde povod in zljie na njo ves strupeni žolč, ki je vedno za to pripravljeno. Seveda je pri tem vsaka, še tako debela laž dobrodošla. Te služijo za zunanjo kulturo, od zadaj se jih pa pripravljajo s ščunavim in provokacijami. Italijanski imperialistični nacionalizem je v tem pogledu že davno svetovno znan in ima zato tudi danes še dobro izgrajeno organizacijo.

Na čelu tega nečednega posta stoji sedel tako imenovani CLN, ki si je na vedet blagodejnost ime osvobodilnega sveta, ne da bi imel kaj osvobodil, pa da je dejansko zločinska kuhinja, ki za njim in s fašizmom nobenega opravka, ali bi današnja Italija postala

Ljudska prosveta in Italijanska unija bosta pripravila programe za akademije in zborovanja kakor bosta tudi skrbeli za izvedbo. Pri otvoritvi dvorane zadržnega doma na Skofljah bo Ljudska prosveta izvedla kulturni nastop. Prav tako bo pripravila v dne 29. in 30. novembra ter 1. in 2. decembra poleg koncertov na Titovem trgu v Koprju tudi uprizoritev Cankarjeve drame »Kralj na Betanovic«. Potujoči kino SHPZ kakor tudi ostali kinematografi našega okraja naj ves teden pred 29. novembrom predvajajo razne partizanske filme. Ljudska prosveta in Italijanska unija bosta prevzela organizacijo vseh godb, ki bodo sodelovale v povorki na Dan Republike in pri jutranji budnici. V povorki bodo sodelovale tudi folklorne skupine v svojih narodnih nošah. Ljudske univerze bodo imele po vseh večjih

SKRIMO, DA BOMO NAS DRZAVNI PRAZNIK RES DOSTOJNO PROSLAVILI S TEKMOVANJEM NA VSEH PODROČJH NAŠE DRUŽBENE DEJAVNOSTI

središčih in mestih predavanja o zgodovinskem pomenu II. zasedanja AVNOJA.

Ljudska tehnika bo pripravila umetne ognje v Koprju, Piranu in na Skofljah. Odprla bo razstavo o razvoju in delu Ljudske tehnike že 28. novembra v Izoli. Organizirala bo motorne dirke v Koprju. Prav tako pa bodo člani Ljudske tehnike, kakor tudi motorni dirkači sodelovali v motoristični kolesi v povorki.

Zveza društev telesne vzgoje bo organizirala 29. novembra nogometno tekmo med reprezentanco našega okrožja in ekipo I. Lige F.R.J. v Koprju. Od 30. novembra do 2. decembra bo košarkarski, ping-pong in odbojkaški turnir. Prav tako bo tudi tradicionalni Cross za počastitev Dneva Republike, v katerem bodo sodelovale razne skupine. Priredila bo tudi manifestativno širjenje z značilni puškami v Koprju za mladino in pionirje. V Smarjah, Marezgah, Koprju, Izoli in Piranu pa bo tekmovalne strelskih družin. V Koprju bo množični šahovski turnir. Lovske družine bodo na predvečer Dneva Republike ob do-

brambnega pakta in ponovne obo-rožitve.

Ce hočemo iti v globlino vzrokov sovjetske note, bomo ugotovili, da je nova sovjetska nota zapadnim veleposl. v prvi vrsti naplerjena proti novi socialistični Jugoslaviji. Sedaj je že vsem jasno, da moskovski korak predstavlja očitno mane-ver pri zapadnih veleposl. za izsiljevanje, in to v trenutku, ko je jugoslovanski zunanji minister Kardelj zahteval v glavni skupščini OZN, naj se vnese na dnevni red vprašanje agresije kominfornističnih držav proti Jugoslaviji, pri čemer je zlasti prizadeta Sovjetska zveza.

Moskva bi hotela umetno izolirati Jugoslavijo in se celo dobroika klerikalni De Gasperi je vlad, čeprav ta ne uživa simpatij večine Italijanskega ljudstva, samo da bi škodovala jugoslovanskim narodom. Toda vsi manevari moskovskih mo-gotcev niso ničesar zalegli, saj je znano, da Moskva ves čas po vojni krši dolžnice mirovnih pogodb in da vsopodaja svoje satelite na agre-sijo proti Jugoslaviji ter da je iz-razsko vprašanje spet prinesla na dan samo zaradi tega, da bi prikrile obstoj svojih čet v Avstriji, na Madžarskem, v Rumuniji in Bolga-riji, katerih glavni namen je ustvar-jati vsakodnevne incidente na me-jah.

Iste namene ima tudi s sedanjem predlogom zapadnim veleposl., posebno če upoštevamo, da se je Višinski v Parizu znašel v zelo ne-prijetnem položaju, ko je poskušal s našim kolektivnim kritizirati predlog zapadnih veleposl. o razorožitvi, nad-zorstvu nad atomskim orožjem itd. Višinski res ni imel nobenih pa-metnih predlogov, ker se zaveda, da je svet spoznal Sovjetsko zvezo, njeno zunanjo politiko, njene ma-nevre in napadalnost, ki jo izvaja ves čas po vojni in da je prav Sovjetska zveza kriva, ker se je Zapad odločil na ustanovitev o-

SAMO OBRAMBA

pomembnejši činitelj v mednarodnih odnosih. Tam se pletejo najsmelej-se spletke s ednim namenom, da bi škodovali Jugoslaviji. Toda to delo se je izkazalo za tako brezplodno, da je neslavni CLN že davno izgubil vsako vero ne je v izoženstvo, mar-več tudi domo. Njegovi podvigi su-vežijo te temu, da opraviči svoj ob-stop pred gospodari, ki ga plačujejo in s tem verjetno potrebujejo. Z dru-gimi uspehi se pač ne bo mogel postavitati.

Takol ob njem pa koraka v tej pri-tijugoslovanski raboti rimska cerk-ve. Njej se mora priznati, da ima malo starejšo tradicijo kakor pa CLN in zato večji vpliv, ki se ga, kakor vse kaže, do konca poslučuje. Preveč ji je stoptlo v glavo samoprepričanje, čes da je vod vekomaj do vekomaja in da mora zaradi tega plavati nad vsem, kar je na svetu. Članki, ki jih abojbi namestnikinja maeželo v svojem glasilu »Vita nova«, zato prav nič ne zaostajajo po svoji govinistični no-ti za onimi v Arenti in Diferi ter jih včasih se prekašajo. Razumljivo, da se okrogli zgodbe, ki vedro v brez-dejju po župniških, težko spoznave-va jo z duhom novega časa, da se kaj neradi umikajo na torišče, ki jim je

ločeni uri izstrelile nekaj salv. Sportna društva pa bodo tudi ko-rakala v povorki.

Enotni razredni sindikati bodo organizirali tekmovalne za večjo storilnost in znižanje proizvodnih stroškov. Sindikalne podružnice bodo izboljšale ideološko-vzgojno delo upravnih odborov podjetij in delavskih svetov. Organizirali bodo tudi politična predavanja o pomenu in budo vseh delovnih kolektivih. Na pred-večer Dneva Republike bodo po-glasili za udmnike in nagradili naj-boljše delavce. Po vseh podjetjih bodo imeli slavnostna zborovanja na čast 29. novembra. V tovarnah bodo na Dan Republike zjutraj za-tulile sirene.

Ljudska mladina bo pripravila slavalovke na glavni cesti Skofje—Secovlje in to na največjih križi-šiših. Na vseh večjih gričih in hri-bih pa bo pripravila kresove in večje razsvetljene napisje. Solška mladina bo skupno z delavsko mladi-no v mestih korakala v bakladah. Na Skofljah bo tamkajšnja mladi-na skupno z mladinci iz Bertio-kan, Dekanov, Ankanara in Tinja-ka, organizirala obimne baklade. S pomočjo Strelske zveze in Zveze borcev bo v mimohodu 29. novem-bra korakal tudi bataljon mladincev, članov strelskih družin. Mla-dinci po vseh budo 29. novembra zjutraj za budnico tudi zvonili.

Jugoslovanska armada bo na predvečer Dneva Republike izstre-lila častne salve. Vojaške enote bodo tudi sodelovale v mimohodu, kakor tudi na terenu skupno s frontinimi organizacijami pri izved-bi zborovanj in drugih prireditve. Prav tako bodo pripadniki naše Armade sodelovali tudi na raznih fizikulturnih nastopih.

Ljudska mlitica bo skupno s špor-tnimi društvi tekmovala v lahki atletiki. Gasilci bodo na koprskem pristanisku izvedli trodelno vajo. Četa pripadnikov Narodne zaštite bo korakala v povorki. Z ostalimi množičnimi organizacijami bodo tudi Narodni zaštitniki sodelovali pri izvedbi kulturnih sporedov in slavnostnih zborovanj.

Mestni krajevni ljudski odbori. Po vseh budo zbori volivcev, na katerih bodo člani KLO in MLO poročali o delu, razvoju in zgo-dovini ljudske oblasti. O tem budo razpravljali tudi ostali volitci. Po-lega tega bodo KLO in MLO spre-jeli vdove borcev in matere ter najboljše delavce. V dnevi proslav Dneva Republike bodo tudi posta-

višinski v Parizu znašel v zelo ne-prijetnem položaju, ko je poskušal s našim kolektivnim kritizirati predlog zapadnih veleposl. o razorožitvi, nad-zorstvu nad atomskim orožjem itd. Višinski res ni imel nobenih pa-metnih predlogov, ker se zaveda, da je svet spoznal Sovjetsko zvezo, njeno zunanjo politiko, njene ma-nevre in napadalnost, ki jo izvaja ves čas po vojni in da je prav Sovjetska zveza kriva, ker se je Zapad odločil na ustanovitev o-

višinski v Parizu znašel v zelo ne-prijetnem položaju, ko je poskušal s našim kolektivnim kritizirati predlog zapadnih veleposl. o razorožitvi, nad-zorstvu nad atomskim orožjem itd. Višinski res ni imel nobenih pa-metnih predlogov, ker se zaveda, da je svet spoznal Sovjetsko zvezo, njeno zunanjo politiko, njene ma-nevre in napadalnost, ki jo izvaja ves čas po vojni in da je prav Sovjetska zveza kriva, ker se je Zapad odločil na ustanovitev o-

višinski v Parizu znašel v zelo ne-prijetnem položaju, ko je poskušal s našim kolektivnim kritizirati predlog zapadnih veleposl. o razorožitvi, nad-zorstvu nad atomskim orožjem itd. Višinski res ni imel nobenih pa-metnih predlogov, ker se zaveda, da je svet spoznal Sovjetsko zvezo, njeno zunanjo politiko, njene ma-nevre in napadalnost, ki jo izvaja ves čas po vojni in da je prav Sovjetska zveza kriva, ker se je Zapad odločil na ustanovitev o-

višinski v Parizu znašel v zelo ne-prijetnem položaju, ko je poskušal s našim kolektivnim kritizirati predlog zapadnih veleposl. o razorožitvi, nad-zorstvu nad atomskim orožjem itd. Višinski res ni imel nobenih pa-metnih predlogov, ker se zaveda, da je svet spoznal Sovjetsko zvezo, njeno zunanjo politiko, njene ma-nevre in napadalnost, ki jo izvaja ves čas po vojni in da je prav Sovjetska zveza kriva, ker se je Zapad odločil na ustanovitev o-

višinski v Parizu znašel v zelo ne-prijetnem položaju, ko je poskušal s našim kolektivnim kritizirati predlog zapadnih veleposl. o razorožitvi, nad-zorstvu nad atomskim orožjem itd. Višinski res ni imel nobenih pa-metnih predlogov, ker se zaveda, da je svet spoznal Sovjetsko zvezo, njeno zunanjo politiko, njene ma-nevre in napadalnost, ki jo izvaja ves čas po vojni in da je prav Sovjetska zveza kriva, ker se je Zapad odločil na ustanovitev o-

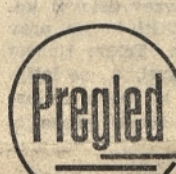
višinski v Parizu znašel v zelo ne-prijetnem položaju, ko je poskušal s našim kolektivnim kritizirati predlog zapadnih veleposl. o razorožitvi, nad-zorstvu nad atomskim orožjem itd. Višinski res ni imel nobenih pa-metnih predlogov, ker se zaveda, da je svet spoznal Sovjetsko zvezo, njeno zunanjo politiko, njene ma-nevre in napadalnost, ki jo izvaja ves čas po vojni in da je prav Sovjetska zveza kriva, ker se je Zapad odločil na ustanovitev o-

višinski v Parizu znašel v zelo ne-prijetnem položaju, ko je poskušal s našim kolektivnim kritizirati predlog zapadnih veleposl. o razorožitvi, nad-zorstvu nad atomskim orožjem itd. Višinski res ni imel nobenih pa-metnih predlogov, ker se zaveda, da je svet spoznal Sovjetsko zvezo, njeno zunanjo politiko, njene ma-nevre in napadalnost, ki jo izvaja ves čas po vojni in da je prav Sovjetska zveza kriva, ker se je Zapad odločil na ustanovitev o-

višinski v Parizu znašel v zelo ne-prijetnem položaju, ko je poskušal s našim kolektivnim kritizirati predlog zapadnih veleposl. o razorožitvi, nad-zorstvu nad atomskim orožjem itd. Višinski res ni imel nobenih pa-metnih predlogov, ker se zaveda, da je svet spoznal Sovjetsko zvezo, njeno zunanjo politiko, njene ma-nevre in napadalnost, ki jo izvaja ves čas po vojni in da je prav Sovjetska zveza kriva, ker se je Zapad odločil na ustanovitev o-

višinski v Parizu znašel v zelo ne-prijetnem položaju, ko je poskušal s našim kolektivnim kritizirati predlog zapadnih veleposl. o razorožitvi, nad-zorstvu nad atomskim orožjem itd. Višinski res ni imel nobenih pa-metnih predlogov, ker se zaveda, da je svet spoznal Sovjetsko zvezo, njeno zunanjo politiko, njene ma-nevre in napadalnost, ki jo izvaja ves čas po vojni in da je prav Sovjetska zveza kriva, ker se je Zapad odločil na ustanovitev o-

višinski v Parizu znašel v zelo ne-prijetnem položaju, ko je poskušal s našim kolektivnim kritizirati predlog zapadnih veleposl. o razorožitvi, nad-zorstvu nad atomskim orožjem itd. Višinski res ni imel nobenih pa-metnih predlogov, ker se zaveda, da je svet spoznal Sovjetsko zvezo, njeno zunanjo politiko, njene ma-nevre in napadalnost, ki jo izvaja ves čas po vojni in da je prav Sovjetska zveza kriva, ker se je Zapad odločil na ustanovitev o-

MEDNARODNIH POLITIČNIH DOGODKOV

Glavna skupščina Organizacije združenih narodov je v glavnih ob-razih končala prvo leto svojega dela. Zastlil so se številni govora-ri, predstavniki raznih držav in nikli, omeniti moramo ob tej priložnosti, da je sovjetski zunanji minister da Višinski govoril kar dvakrat in da je bil pri tem med drugimi privile-gram. Govoril je o razorožitvi, o prihodnji številki, ker bo do takrat že marsikaj sklenjenega in se bodo tudi pojmi že razjasnili.

Položaj v Egiptu je še zmeraj napet. Angleži dovažajo pojačanja po morski in zračni poti, incidenti so na dnevnem redu in izgleda, da Angleži ne mislijo pustiti Egiptanom. Tu so pa odločeni, da kraja izvedejo svoje namene, in sicer da spodijo Angleže iz sue-škega področja in Súdana ter tako sestanijo jugoslovanske neodvisni. Značilno je, da ni hotel zadnje dni Egipt sprejeti poveljnic nekaterih tujih poslatnikov, ker niso bile na-slovljene na kralja Egipta in Su-dana, kakor se je pred kratkim proglasil kralj Faruk.

Na svojem povratku iz Amerike se je v Kairu ustavil tudi predse-d. nek hranske vlade Mosadeh in ka-kor pravijo dobro poučeni krogi je imel zelo važne razgovore z vo-ditelji Egipta. V poročilih je bilo rečeno, da so predvsem na obisku razpravljali o prodaji perzijskega petroleja Egiptu, toda v glavnem se je Mosadeh razgovarjal o skup-ni politični akciji proti Angležem.

Egipt in Perzija sta v sedanjem političnem obdobju prevzela vod-stvo arabskih držav v borbi proti angleški kolonialni politiki in vzpod-bujata tudi druge arabske države na odklonitev raznih sporazumov, ki izvirajo iz kolonialnih časov z Veliko Britanijo. Lahko trdimo, da je ves arabski svet od Indije pa do Maroka v enem samem vr-nju in nerazpoloženju proti Angliji in Franciji, ki sta v preteklosti predstavljal največji kolonialni sili v Afriki in na Srednjem vzh-o-du.

V ozadju tega vrenja opazajo diplomatski krovi tudi prve sovjetske diplomacije, ki se trudi, da bi izbrnila iz tega prelada sveta vpliv zapadnih veleposl. Prva te dni je sovjetski namestnik zunanjeja ministra izročil predstavnikom držav Srednjega vzhoda noto, v kateri Sovjetska zveza protestira rambnega sistema za Srednji vzhod, proti nameravani ustanovitvi ob-ki bi bil vključen v Atlantski pakt. Sovjetska zveza bi smatrala tak korak omenjenih držav kot sovra-žno dejanje proti Sovjetski zvezi.

Na Koreji pa se ozna nekakšen napredek v pogajanjih v Pan Mun Jomu desegli zaključeno obdobje razgovorov glede demarkacijske črte, ki naj bi potekala med Seve-rom in Jugom po premirju. V Wa-shingtonu in ostalih prestolnicah gle-dajo na sedanji razvoj z optimiz-mom in tudi vse človeštvo se bo oddahnilo, če bo v resnici prišlo do prenehanja sovražnosti in mi-rovne pogodbe, kajti Koreja je že več kot leto in pol tista točka, za katere je svetu pretil splošni po-žar.

Na Koreji pa se ozna nekakšen napredek v pogajanjih v Pan Mun Jomu desegli zaključeno obdobje razgovorov glede demarkacijske črte, ki naj bi potekala med Seve-rom in Jugom po premirju. V Wa-shingtonu in ostalih prestolnicah gle-dajo na sedanji razvoj z optimiz-mom in tudi vse človeštvo se bo oddahnilo, če bo v resnici prišlo do prenehanja sovražnosti in mi-rovne pogodbe, kajti Koreja je že več kot leto in pol tista točka, za katere je svetu pretil splošni po-žar.

Dijaški domovi naj bodo tudi skrb naših staršev

Nekdaj so bili internati, kolegiji in ostale podobne ustanove, v ka-terih so stanovali in se hranili naši slovenski dijak, zgolj pridobitna podjetja, ki je gledala samo na to, kako bi iztisnila čim več dobička iz dijakovih staršev, ali pa vzgojil naših ljudi vzgajali v protinarodnem in klerikalnem duhu. Iz njih je prihajal naš mladi rod prečesto. Ščasoma se je pa ta sistem pod-piranja dijakov pokazal kot preveč širok in naprčen v toliko, ker je preveč obremenjeval proračune re-publike in posameznih okrajev in ker so mnogi dijaki ter njihovi starši smatrali te podpore in št-pendije kot nekaj samo po sebi umenega, kot nekaj, kar jim pri-pada ne glede na njihovo premo-ženjsko stanje in na uspeh dijakaka samega v šoli. Skratka, štendipendia je v mnogih primerih postala nekakšna penzija in se je kot takšna tudi smatrala, posebno od onih di-jakov, ki jim šola ni bila bogve kakor pri sru. Iz tega se je izcimil pri dijakih in pa tudi pri starejših oportunitizm, ki je vplival zelo slabo na dijakovo gledanje na šolo. Včasih je šla ta oportunistična mi-selnost pri starših tako daleč, da niso hoteli prispevati za vzgojo svojega otroka niti najmanjšega zneska, čeprav je ta znašal samo nekoliko dinarjev dnevno.

V novem gospodarskem in plač-nem sistemu je tudi v naših dijaš-kih domovih nastala sprememba. Djaki oziroma njihovi starši bodo v bodoče morali sodelovati pri vzdrževanju dijaških domov. Vsnk bo pač moral plačati za oskrbo v dijaškem domu po svoji premo-ženjski zmogljivosti. S tem šo ni rečeno, da se bo zaprla pot do višje izobrazbe marljivim, talentiranim, a denarno šibkim dijakom. Ti bodo kot doslej uživali vsjo podporo in pomoč naše ljudske oblasti, ven-dar bo kriterij pri podeljevanju podpora strožji in se bo ravnal po plačilni zmogljivosti staršev.

Državni nameščenci in ostali, ki prejemajo za svoje otroke dokla-d, bodo pač morali s to doklado vzdrževati svojega otroka v dijaš-kem domu, kar je popolnoma pra-vilno in pravično, ker je namen doklade za otroka prav v tem, da jo je treba porabiti za njegovo vzgojo in šolanje.

Naša ljudska oblast je ra-

glasno in brez glasovanja sprejel nujno resolucijo urugvalnega dele-gata, ki poziva vse organizme OZN, ki so doloženi za socialno pomoč, naj nujno prislojijo na pomoč ita-lijanskemu prebivalstvu, ki je po-stalo žrtev poplav.

Ta predlog so toplo priporočili jugoslovanski, francoski, škoti, bol-ivjski, kolumbijski, kubanski in kitajski delegati.

Ze leden dni so prebivalci v Padski nižini almiranti zaradi po-plav kakor jih ne pomnijo. Na ti-soce in tisoče ljudi je izgubilo svoje domove in se je umaknilo pred smrtjo. Poplavljenih je tudi na ti-soce hektarjev rodovitne zemlje. Položaj je izredno resen in ne kaže, da bi prišlo kmalu do izboljšanj. Skoda znaša več sto milijard lir.

Nova osnovna šola v Ljuborju

Prejšnjo soboto dne 17. t. m. smo odkrili v Ljuborju novo slovensko osnovno šolo. Otvorili so pris-to-stvovali vsi vaščani. Svečanost je odprl vaščan Kocjančič Mirko.

V imenu ljudske oblasti je go-stovoril tajnik krajevnega ljudskega odbora Kadarin Silvo, ki je prika-zal prizadevanje in podporo ljud-ske oblasti od postavitve osnovne šole v Ljuborju.

Pohvalil je vaščane, ki so vložili največ prostovolnega dela pri gradnji novega šolskega poslopja. Dejal je, da si bo ljudska oblast še dalje prizadevala za napredek osnovne šole v Ljuboru.

FESTIVAL HRVATSKE KULTURE v BUJAH

Danes 22. novembra se začne v bujskem okraju V. festival hrvatske kul-ture, ki bo trajal skozi vsi teden do 29. novembra, dneva Republike.

Naši najmlajši se lahko že zdaj veselijo Novoletne jelke

Tudi letos bodo za naše najmlajše pripravili čim več možnih or-ganizacij za Novoletno jelko dan ve-selja in zadovoljstva. V ta namen so postavili okrajno komisijo, ki bo preučila, da bode enake komisije postavljene po vseh vseh. Letos ne bo okrajna komisija pomagala z dru-gim, kako z nasveti za organizacijo. Krajevnim komisijam Novoletne jel-ke je prepuščena najširša iniativa za organizacijo in zbiranje daril, za-vojev in prispevkov. Bolj ko bo pri-la do izraza samoiniciativa, večji bo tudi uspeh, večje bo tudi veselje in zadovoljstvo otrok za njihov praznik.

Na poti k družbenemu planu

Naši novi gospodarski ukrepi na-
lagajo nove naloge na plan in plan-
sko vodstvo gospodarstva. V pog-
ljih sprostitev gospodarstva preko
tržnega mehanizma ponudbe in
povpraševanja ni mogče več voditi
gospodarstva s plani, postavljeni-
mi od zgoraj, pri katerih niso pod-
ležala akciji, ampak niso planirani.
Ona so do sedaj sicer izdelovala ta-
koimenovane operativne plane, to-
da ti so bili v neposredni odvisnosti
od takolimenovanih osnovnih pla-
nov, ki so bili diktirani od zgoraj
navzdol. Z osnovnimi plani se je
mnogokrat tako močno vplivalo na
samo izbiro acienta proizvodov,
da podjetje, če tudi bi hotelo,
ni moglo prilagoditi proizvodnje
potrebam trga, potrebam potroš-
nje, zaradi česar je blago velikokrat
zastajalo v skladiščih, dasi so bile
potrebe še nepokrite.

Nacin planiranja in planskega
vodstva gospodarstva se z našimi
novimi gospodarskimi ukrepi bi-
stveno spremenijo. Proizvodnja ni
več sama biti več vezana na neke
osnovne proizvodne plane, pristav-
ljene od zgoraj, nego se mora pri-
lagoditi neposredno zahtevam trga
in potrošnika. Proizvajati se mora
tako, kakšne vrste kakovosti in v takš-
ni količini, kot ustreza potrebam,
izraženim v povpraševanju na trgu.
Zato za proizvodni plan ni več to-
liko važna naravna količina proiz-
vodov kot pa ravno s proizvodno
dosežena vrednost. Ponudba in pov-
praševanje pa določata, kateri pro-
izvodi, katerih vrednost ugotavlja-
mo, se naj konkretno proizvajajo
in v kakšni količini. V zvezi z vred-
nostno proizvodnjo je za določitev
njenege gospodarskega uspeha in
pomena potrebno vedeti, v kakšni
meri se izkoriščajo proizvodne
zmogljivosti, koliko znaša plačilni
fond za delovno silo, kolik je dobi-
ček in kolik del dobička se more
računati kot prispevek za kritje ob-
čih družbenih potreb. Ti podatki,
izraženi v vrednosti, so temeljni
podatki, na katerih more v novih
gospodarskih razmerah temeljiti
planiranje proizvodnje. Ti podatki
so obenem temeljni propori, po
katerih so posamezna podjetja za-
dolžena nasegri skupnosti, kateri
so dolžna polagati račun. Zato plan,
ki temelji na takih proporih pod-
jetij nasproti skupnosti, imenujemo
družbeni plan.

Družbeni plan dela delovnim ko-
lektivom veliko samostojnost in
obsežne možnosti, da v svojih pod-
jetjih uveljavljajo koristne pobude
in da proizvajajo čim bolj priljo-
godijo potrebam in povpraševanju
na trgu. Gospodarski uspeh, izra-
žen v vrednosti, v določeni količini
delovne sile, delovnih sredstev in
delovnih sredstev, ali je delovni
kolektiv dobral ali slabo gospodaril,
nem uideži daleč sistem delovne
mu kolektivni več, ki je proizvedel
in izrazil večjo vrednost svojih iz-
delkov. Kolikor delovni kolektiv
doseže dobiček, mo naši novi go-
sposdrski predpisi priznavajo tudi
udležbo na dobičku, kar tudi po-
trjuje naša praksa. V teh dneh se
v naših podjetjih prvič v zgodovini
naših krajev deli del dobička med
delavce in namestence, ki so s svo-
jim delom prispevali k ostvareni
tega dobička. To je velik dogodek
v predstavlja enega temeljnih kam-
nov v graditvi naše socialistične
družbe in gospodarstva.

Naše gospodarstvo se v bistvu že
razvija v smislu družbenega pla-
na s to razliko, da so posamezni
njegovi elementi med seboj še ne-
nedovoljno povezani. Temu so vzrok
v glavnem tehnične ovire, ki jih
je treba premagati in jih tudi z
uspehom že premagujemo. To ovir-
se kažejo predvsem v posledu
zaostajanja ažurnosti knjigovodstva,
obračunavanja proizvodnje in pro-
daje, nezadostne kontrole proiz-
vodnosti dela, dalje v pogledu ne-
točnega ugotavljanja družbenega
produkta, narodnega dohodka ne-
popolne analize delitve narodnega
dohodka, strukture potrošnega fon-
da in realne akumulacije in podob-
no.

To predstavlja ogromno delo, ki
ga moramo opraviti čimprej, da
bomo mogli stopiti v 1952. leto s
kompleksno obdelanim družbenim
planom.

Zato je Gospodarski svet Istr-
skega okrožnega ljudskega odbora
fadal na okrožna in okrajna pover-
jeništa navodila za izdelavo ana-
liz, pokaže možnosti, sredstva in
pota nadaljnjege razvoja. Da anali-
za doseže postavljeni namen, mora
biti kompleksna, obsegati mora ob-
delavo vsene našega gospodarstva
v okrožju. V podrobnosti smo nam-
reka zahvaliti je toliko, kolikor se
v njih kažejo posebno izrazite,
karakteristične pike stanja ali
razvoja tega gospodarstva.

Smoter analize je, da da kritični
pregled dosedanjega razvoja in na

tej podlagi perspektive nadaljnje-
ga razvoja našega gospodarstva.
Izhodišna točka analize mora
giti eksploatacija materialnih sred-
stev, to je: pri proizvodnji gospo-
darskih panogah proizvodnje, pri
neproduktivnih panogah (kot na pri-
mer: prosvetne, zdravstvene, komu-
nalne in podobne naprave) pa
obrnovenje in ustvarjanje uslug.
V prvem in drugem primeru je
treba ugotoviti razmerje eksploa-
tacije do družbenih potreb, iz česar
se vidi, v koliki meri obstojeca ek-
sploatacija pokriva družbene potre-
be. Analiza teh podatkov mora po-
jasniti, kateri in kakšni ukrepi so
potrebni, da se dvigne eksploataci-
ja in da se doseže določeno kritje
družbenih potreb. Dvig eksploa-
tacije materialnih sredstev se ob-
dovoljni količini delovne sile do-
seže ali z določeno organizacijo (na
primer: normiranje dela, določitev
proizvodnih mest, kategorizacija
delovne sile in podobno) in s kvali-
fikatno dela ali pa z investicijami
ali pa z obojem. Investicije delimo
na enostavno reprodukcijske, kolikor

se krijejo iz sredstev amortizacije,
in na razširjeno reprodukcijske, ko-
likor se krijejo iz dobička. Iz aku-
mulacije proizvodnje, to je: iz
proizvodnje novo ustvarjene vred-
nosti. Investicije iz področja eno-
stavne reprodukcijske se delijo na
kapitalni remont in na obnovo. U-
pravičen investicij iz področja
razširjene reprodukcijske se izkaže
z rentabilnostnim računom, ki ga
je treba smiselno izvesti tudi za
tovrstne investicije v neproduktivne
panoge.

Posamezne proizvodnje in nepro-
izvodne panoge je treba po navo-
dilu gospodarskega sveta IOLO ob-
delati kot celoto in pri tem opazi-
vati na vlogo in perspektivni pomen
in značaj posameznih gospodarskih
sektorjev: državnega, zadržnega in
privatnega.

Na podlagi take analitične obde-
lave vseh gospodarskih panog se-
stavljajo okrajni in okrožni svodni
bilanca, vsak za svoje območje, v
kateri se obdelata struktura in deli-
tev družbenega produkta in narod-

nega dohodka. Na podlagi ugotovi-
tev svodne bilance se bodo mogli
žele postaviti pravilni propori
družbenega plana za 1952. leto.

Iz tega je razvidno, da to obsežno
delo, ki ga izvaja Gospodarski svet
IOLO zahteva najdanejša sodelo-
vanje ne samo oblastvenih organov,
nego tudi vsakega vodstvenega orga-
na v gospodarskih podjetjih in usta-
novah. Se pravi: posebna dolžnost
sodelovati pri tem delu, leži na na-
ših delovnih kolektivih, predvsem
na delavskih svetih in njegovih
upravičih odbori. Le tako, da bodo
priprava družbenega plana za 1952.
leto pritegnila vse naše delovne
ljudi na sodelovanje, bo dano jam-
stvo, da bo ta plan res dober, pra-
vilen in v vsakem oziru utemeljen
in da bodo nižji organi ljudske ob-
lasti na podlagi temeljnih propo-
rcev družbenega plana okrožja
sposobni postaviti družbene plane
za svoje območje.

Na podlagi temeljnih proporcev
družbenega plana planirajo tudi
gospodarska podjetja, ustanove in
drugi proizvajalci, kar bo za njih
toliko lažje in uspešnejše, kolikor
več bodo sodelovali na pripravi
občega družbenega plana.

Pri nas uresničujemo star pregovor: „BREZ DELA NI JELA“ ki je popolnoma pravilen - socialističen

Novi gospodarski ukrepi dajejo de-
mokratično vsebino našemu gospodar-
stvu predvsem pri samoupravljanju
gospodarstva po del. kolektivih. Sa-
moupravljanje na ne pomeni, da de-
lovni kolektivi z ljudsko imovino de-
lajo brezbitno, kakor bi to želeli na-
ši sovražniki. Delavski svet in uprav-
ni odbori se docela zavedajo, da so
prezveli nase veliko odgovornost. To
svojo pridobitev delavski razred cenil,
ker se je zanj to sto letja boril. Ne
bo dopustil, da bi plačani agenti,
izrodki ljudskega razreda, okrajnvali
s krvjo priborjene pravice v času
NOB. Zaveda se, da je do teh pravic
prišel edino po zaslugi revolucije in
pravih politik Komunistične parti-
je Jugoslavije.

Da se delavski svet v celoti zave-
dajo svoje vloge, so nam v dokaz do-
sednji ukrepi, ki jih delavski sveti
podvzemajo za dvig proizvodnje, za
zmanjšanje rezije in s tem tudi poine
lastne cene proizvodov, zavedajo se,
da bo tem večji delež na participaciji
dobička delovnega kolektiva. To po-
meni, da delavski sveti obravnavajo
gospodarstvo tovarne, podjetja, ki je
do sedaj sponelo največkrat le na eni
osebi. Kolektivno ukrepanje o proble-
mih v proizvodnji in morajo, ker je
to v korist vseh zaposlenih delavcev.
Delstvo vsakega posameznega dela-
vca je, da doprinese svoj delež skup-
nosti. Nikjer na svetu ne obstaja taka
demokracija, da bi delavci prejemali
mezo brez doprinosu koristi kapita-
listu ali podjetju.

Predobro se spominjamo časov, ki
so zna nani, kako je človek moral
prostiti za delo in je bil srečen, če je
dobil delo. Če je hotel delo obdržati,
je moral seveda delati. Pri nas je
dela dovolj za vsakega delavca, ki si
hoče služiti kruha. Star pregovor pr-
vič breza dela ni jela. Na tem prin-
cipu delavski sveti vztrajajo, ker je
socialističen in pravilen, če skupnosti
ne daješ, tudi če skupnosti ne moreš
zahtevati.

Upravni odbori in delavski sveti se
borijo za ureditev delovne discipline,
ki je predpogoj za dosledno izvajanje
postavljenih nalog. Delovne naloge se

postavljajo na zmogljivost podjetja,
oddelkov, delovnih mest in za to po-
trebnih delovnih moči. Ničve pa se ne
more strinjati z dejstvom, da delavci
brez vsakega opravičila izostajajo od
dela. Nepravilnosti izostanki povzro-
čajo materialno škodo delovnemu ko-
lektivu kot celoti. V zvezi z uditvijo
delovne discipline naj navedemo ne-
kaj konkretnih primerov iz dela de-
lavskega sveta tovarne Ampela v Iz-
oli. Dne 6. XI. t. m. je izostalo od dela
21 odstotkov delavcev, v pretežni ve-
čini ženske. V tem procentu so vsi ti
bolni, procent bolnih je bil nasproti
celoti minimalen. Te delavce niso u-
poštevale notranjega delovnega reda,
ki jim je bil dobro znan, saj je iz-
obesja pri glavnem vходу v tovarno.
Delovni kolektiv se s takim početjem
malomarnih delavcev, ki so zaporedoma
izostali od dela po tri in več dni,
še poseben primer neke tovarnice de-
lavke, ki je v štirih mesecih neupra-
vičeno izostala od dela 37 delovnih
dni, ne strinja. V tem primeru je de-
lavski svet upravičeno 15 nediscipli-
niranih delavcev odpustil z dela. Z od-
pustitvijo teh delavcev je delovni ko-
lektiv soglasen. Ni pa rečeno, da je
delovni kolektiv dolžan podpirati de-
lomrke, izostankarje itd. na račun
skupnosti, saj je njih doprinos bil mi-
nimalen, celo škodljiv, ker je delov-
ni kolektiv imel od njih samo škodo.
Opukarna Narodne v Izoli je tudi od-
pustila delavce Degrasi Jožeta za-
rad nediscipline in stalne vinjenosti.
Da ne govorimo o Korenki, ki je bil
zaposlen v istem podjetju, ki je po-
znal kot nediscipliniran delavec in
pretepač. Takih delavcev delovni ko-
lektiv ne morejo ščititi in jih prav
gotovo tudi ne bodo. Takim ljudem
priporočajo naši delavci, da se lotijo
dela, ker v tovarni ni mesta za po-
sedanje; dela pa je dovolj za pošte-
ne delovne ljudi.

To je dokaz, da se delovni kolekti-
vi usposablja pri samoupravljanju,
vidijo pomanjkljivosti, jih odpravlja-
jo, ker se zavedajo, da je od tega
odvisen dobiček podjetja, na katerem
participirajo.

PEVSKI ZBOR „OTON ŽUPANČIČ“ se je oddolžil spominu pokojnega dr. Kuštrina in pok. Rajka Pegana

V nedeljo 18. t. m. je pevski zbor
„Oton Župančič“ iz Kopra obiskal
grobove svojih bivših članov po-
kojnega dr. Kuštrina Danila in Pe-
gana Rajka. To je bila hvalevredna
inicijativa.

Pokojni dr. Danilo Kuštrin, bivši
ravnatelj Kmetijske šole v Kopru,
je bil vzor aktivista, možaka in po-
štenjaka.
Govorniki na grobu so črtili
njegov značaj in posebno poudarili
njegovo ljubezen do naše sloven-
ske pesmi. V času fašističnega te-
rorija je vodil pevski zbor in uvelji-
val tedaj tako dosti bridkosti. Videl je
v pesmi močno orožje v borbi proti
nasilnikom, ki so hoteli naš narod
gospodarsko in kulturno zasvojaniti.
Ni okleval v najhujših momentih
življenja našega naroda. Povsod ni
vedno, kjer je bil on, je odmevala
slovenska pesem. Niti ječe Coronea
niso mogle striti njegove želje
volje. S pesmijo je dvigal up po-
litih sreč up in jekleni značaju.
Postal je žrtev nesrečnega slučaja,
ko se je iz Kopra vračal od pevskih
vaj domov.

Ko so se v brkinski vasi Slivje
pevci s pesmijo poslovlili od dr. Ku-
štrina in položili na njegov grob
venec s slovensko zastavo, ki jo je
pokojni Danilo ljubil vse življenje,
so odšli v Dutovje na prezgodnji
grob mladega komaja 23 let staroga
Kraševca Rajka Pegana. Tudi ta
mlada duša kraške zemlje je lju-
bila slovensko pesem in videla v
njej izliv duše naroda. Bil je cenjen,
priljubljen in spoštovan v domači
vasi in med tovarišji pevskega zbo-
ra. Nesrečen primer je tudi njemu
pretrgal ni življenja. Pevski zbor
se je tudi pok. Rajku na najlepši
način oddolžil, ko mu je na grobu

Sklepanje najemnih pogodb

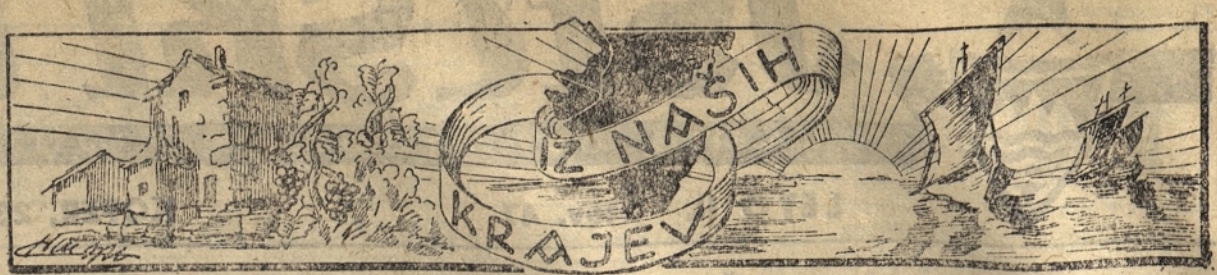
V istrskem tedniku je bilo dne
2. novembra tega leta objavljena ob-
delba o sklepanju najemnih pogodb
za stanovanja. Odločba izrecno pavi-
la, da morajo pogodbe sklepati na-
jemodajalci in najemniki in da mo-
rajo iste biti urejene in vložene pri
KLO do 5. novembra.

Zvedeli pa smo, da predsednik KLO
Bertoki s Sv. Tomaž sam sklepa po-
godbe z najemniki brez najemoda-
jalcev. Čudna zadeva! Ali za Berto-
ke Sv. Tomaž ne velja zgoraj navede-
na uredba?

Kakor vse kaže, hočejo tu delati
okvir višji oblasti zaradi rednega po-
slovanja.

Morda za Bertoke—Sv. Tomaž ta u-
redba ne velja.

J. U.

O ČEM SO SE POGOVORILI KRKAVČANI

Preteklo soboto so se zbrali Kr-
kavčani v svoji šoli in so se po-
govorili o raznih stvareh, ki zadevajo
njihovo vas. Najprej so izbrali ob-
bor novega kulturno-umetniškega
društva, nato jim je učitelj pojasnil
odlok o sodelovanosti šolskih po-
stotkov, tako da bi stari redno po-
stotki, svoje otroke v šolo. Nek va-
ljan je posegel učitelja v besedo,
češ, da ne bo pošiljal svojega otro-
ka v šolo bosedes, čevlji pa da so
predragi itd. Učitelj pa je odgovoril,
da je bilo veliko neupravičenih
izostankov iz šole v Krkavčah tudi
takrat, ko je izšlo otrok prišel v
šolo tudi bosi. O tem so se nato
skupno spomnili tako, da bodo
redno pošiljali svoje otroke v šolo.
Izvolili so tudi pionirski svet, ki bo
imel nalogo voditi pionirsko or-
ganizacijo, vzgajati otroke, jih nau-
čiti raznih ročnih del itd.

Nato je Krkavčanom govoril to-
v. Furlani, ki jim je v kratkih besed-
dah prikazal današnje politično si-
tuacijo v svetu in pri nas. Posebno
se je dotaknil vprašanja iredent-
istične groze Italijanskih sovinitov
v Trstu in Italiji, ki so se posebno
zadnje čase z vso močjo zagnali s
svojo lažno propagando proti na-
šemu ljudstvu in njegovi oblasti.
Nemesto da bi urejali svoje no-
tranje stvari. Omenil je obžalova-
nja vreden incident na monsinjoru
Brunija na krizišću pri Krkavčah
in guparji, kako se klerikalna re-

akcija s Santinom na čelu priza-
deva izživati na ta način incidente
in kaliti red pri nas, da bi potem
imela argumente v zokah o pre-
ganjanju vere in podobno, da bi
čedalje bolj podpihovala sovinit-
no mržnjo proti Jugoslaviji in nj-
nim narodom ter našemu okrožju.
Domači župnik je bil tudi na se-
stanku in, ko so razpravljali o
tem, je vprašal Furlanija nekatera
pajsmila, ki jih, kakor se je izra-
ziti ni poznal. Namreč to, da ko
nosil krivdo o povzročenem inci-
dentu. Tov. Furlani mu je na to
lepo odgovoril, kakor je že prej
povedal, župnik pa se je oprostil
in dejal, če je tako, pa je potem
prav. Tudi ostali vaščani so odobra-
vali besede tov. Furlanija, ki je
v nadaljevanju razložil tudi ne-
katere gospodarske ukrepe.

SV. ANTON. — Novosti iz naše
vasi. Takoj po uvedbi novih gospo-
darskih mer smo začasno prekinili
delo pri gradnji zadržnega doma,
ko pa so nam sporočili, da nam bo
ljudska oblast nakazala kredit, smo
začeli takoj z delom, ki že 20 dni
kar hitro napreduje. Vsa dan dela
pet zidarjev, 4 delavci in delovodja.
Kakor računamo bomo v novem
zadržnem domu z novim letom
imeli dokončno urejeno dvorano,
trgovino in gostilno. S tem bo naša
vas imela svojo kulturno in gospo-
darsko središče. Ze sedaj, ko po-

NA SVOJEM PLENUMU SI JE ORGANIZACIJA ZAM POSTAVILA NOVE NALOGE

Samo z delavnostjo naših mladih sil si zagotavljamo srečnejše dni

Na plenumu Zveze antifašistične
mladine kopskega okraja so v pone-
deljek razpravljali ne samo o pri-
pravah za proslavo Dneva Republike,
ko bo mladina na predvečer 29. no-
vembra na vseh vidnejših gričih in
hrbih pripravila kresove, slavoloke
na večjih križiščih, razsvetljene pa-
role, se vključila v čim večjem šte-
vilu v strelske družine itd., pač pa
tudi o nadaljnjih nalogah, ki stoje
pred mladinskimi aktivni pred skoraj-
njimi volitvami. Prav tako je bilo v
glavnem poročilo, kakor tudi v dis-
kusiji precej govora o dosedanjih po-
manjkljivostih.

Letošnje volitve v mladinske akti-
ve imajo namen pregledati delo akti-
vov in okrajnega komiteja ter usta-
riti zadovoljive pogoje za nadaljnjo
politično in organizacijsko krepitev
ZAM ter širjenje njenega vpliva med
vso mladino. V tem smislu bodo mo-
rale volitve biti odraz sprememb, ki
jih izvaja mladinska organizacija v
skladu z linijo Partije in demokrati-
zacije našega življenja.

Predvsem bo morala imeti mladinska
organizacija pred seboj dve naj-
važnejši nalogi. Brez katerih bi prav
gotovo uspehi mladinskih volitev ne
bili zadovoljivi. Prvič je potrebna do-
bra in pravilna izbira najboljših mladincev
v vodstva aktivov, drugič pa
izboljšati vsebino dela mladinske or-
ganizacije in delati za njeno razširitev,
kjer so za to dani pogoji.

Od dobrega vodstva zavisi uspešno
delo mladinske organizacije. Zato bo
treba stremeti, da bo za sekretarja
aktiva izbran starijši, že izkušen mladinec,
ki ima potrebne politične in
moralne kvalifikate za to funkcijo. V
sekretariatu naj mladina izvoli res
najboljše mladince, katerim je mladinska
organizacija najbolj pri sr-
cu in ki so ji predani. Delo sekretariata
mora vplivati na mladino. Ustanovlja-
ti je treba razna društva in vanje
pridobivati vedno več članov. Ko že
govorimo o tem, je treba pripomniti
nekaj pomanjkljivosti, ki se pri tem
vprašanju ovirale delo mladinskih or-

ganizacij. Predvsem je treba podči-
tati, da je marsikje živeja mladinska
organizacija samo na papirju, na su-
hoparnih sestankih, pri udarniških
delu in s plačevanjem članarine. Mar-
sikje pa tudi tega niso izvedli. Kaj
je torej potrebno, da bo mladinska
organizacija res tista organizacija, v
katero se bo z veseljem pridružil si-
herni naš mladinec. Ne gre tu, da bi
v organizaciji ZAM nastala kakša spre-
membra ali reorganizacija, pač pa gre
za pozitivno mladinskih aktivov na
vseh področjih koristne dejavnosti, ki
si jo mladina sama želi; gre za to,
da bo mladinska organizacija priljub-
ljena med svojimi člani. Pri tem je
zlasti potrebno upoštevati želje mladince
sake, bodisi pri izbiri svojega
vodstva, kakor tudi razvijanju kakr-
nega koli razvedrila in zabave.
Škrajša, treba je najti oblike dela,
ki naj mladino prepričljivo pritegne
k sodelovanju.

V zvezi s tem je treba odpreti pot
naši mladini k vzgojnemu in izobra-
ževalnemu delu z raznimi športnimi,
kulturnimi ter drugimi klubi. Po dru-
gi strani pa je prav tako potrebno
vzpostaviti mladino v duhu borbe proti
razrednemu sovražniku, ki jo skuša
v raznih oblikah zapeljati na nepra-
vilo pot in gledanje na svet. Mladinska
vodstva se morajo zaradi tega
otresati sektaškega odnosa s sestanki
kvasivom in suhih raz ter usmeriti
aktiv v normalno življenje in delo.
Sestanki naj bodo redni, poučni, do-
bro pripravljani, tako da se bo mladi-
na na njih vzgajala v duhu ljudske
demokracije. Podprel je treba široko
inicijativo in mnenje mladine.

Nadaljnje naloge pred našo mladino
v prvi vrsti pa mladinskih sekreta-
riatov so v tem, da zaostrojo borbo
proti nameram reakcionarne klera.
Marsikje je opazil, predvsem na
Marezibah, Borštu, Skofljah, Sv. Pe-
tru in drugje, da prodra med našo
mladino stara klerikalna miselnost,
ki nima nič skupnega z religijo. Sa-
ma dejstva govore, da kdor naseda
klerikalizmu, izkorišča svoj polo-

žaj, skuša zatemniti pogled naši mladi-
ni, prikazati ji hoče neke nadna-
ravne sile itd. Čas je, da so si mladi-
narska vodstva s tem dejstvi na jas-
nem, da današnja klerikalna politika
pod vodstvom Vatikana in podobnim
pristajem v Trstu ne žele nič dru-
gega, kakor zaslepljati našo mladino
in jo spraviti v zmedo, da naseda
volnohukškam vplivom, da so prav
to sovražniki naših s krvjo priborje-
nih pridobitev.

Ni manj važna naloga mladinske
organizacije, ki jo morajo mladinski
aktiv dobro pretrpeti na predvili-
ljeni in volilnih zborovanjih, je ta, da
seznanja svoje člane. Naj bo jasno
enkrat za vselej, da mladina, ki od-
haja danes delat v Trst, ne pomaga
krepitev organizacijo ZAM, ampak
kakor koli že neposredno vezana s
sovražniki miru in napredka. Zato je
treba to mladino vzgajati v napred-
nem duhu, jo prepričati, kako jo zo-
rabljajo sovražniki z raznimi sredstvi
za okuževanje zdravih misli in se-
jejo razdor v naših mladinskih vr-
stah. Pripraviti jo je treba, da bo s
svojim delom gradila sebi in skupnosti
srečnejše dni.

Priprave za mladinske volitve je
treba začeti čimprej. V decembru mo-
ra vsak aktiv izvesti predvolilna zho-
rovanja, volitve pa bodo trajale vse
januar prihodnjega leta. V pripravah
je treba predvsem skrbeti, da bodo
predvolilni sestanki uspešni, da bodo
na njih sprejeti kandidatne liste bo-
dočega sekretariata, izvolili volilne
komisije, sestavili snutek načrta bo-
dočega dela, ki naj vsebuje politič-
no-vzgojno delo, proučevanje naših
novih gospodarskih ukrepov, kakor
tudi notranje delo mladinskih orga-
nizacij.

Na volilnih sestankih bo moral po-
dati sekretar aktivna poročila o delu
v času od zadnjih volitev, ki taj po-
stane predmet diskusije. Volitve naj
bodo tajne, z listki, na katerih bodo
napisali imena kandidatov za sekre-
tariat in delegatov za okrajno kon-
ferenco. Na vsakih petnajst članov
aktiva pripada en delegat. Volilni se-
stanki naj ima delovni značaj, zdru-
žen po možnosti z dostojno kulturno
ali fizikalno prireditvijo. Zato bo
naloga sekretariata, da k pripravam
za volitve povabi vso mladino, ta-
ko da bodo volitve popoln odraz dela
in teženj naše mladine.

Kulturno življenje v Šmarjeh

Ob zaključku proslav tedna Stiri-
stoletnice slovenske knjige je bil
v kopskem ljudskem gledališču
večer slovenskih plesov in pesmi.
Ta dan je privrkal nastopila naša
novoustanovljena mladinska fol-
klorna skupina, ki je uspešno nad
vsa naša pričakovanja. Njih enajst
parov je plesalo svabeno polko in
belokraške plesne in je ob vihar-
nem ploskanju moravsko nekatero
točke ponovili. Predvsem so bili
zadovoljni plesalci, ki so s tem do-
bili najlepšo nagrado za svoj trud.
Navdušenje pri njih se ni pogo-
lože pri tej prvi predstavi, ampak
nestopno čakajo, da pride spet va-
ditelj in da se naučijo novih plesov,
da bodo spet čimprej nastopili.

Se en dogodek je razveselil Šmar-
čane. Prvič v zgodovini so dobili
večerno slovensko gimnazijo. Od
dvajsetih didjakov je največ kme-
tov. Tako so Šmarje prva vasi v
slovenski Istri, ki je dobila svojo
večerno gimnazijo. Tako je kulturno
življenje v Šmarjeh najbolj razi-
gibano, posebno pa se, odkar imajo
tudi kinooparat. S Šmarčani se mo-
rajo kosati le Dekančani. Ti dve
vasi imata namreč najboljšo dramske
družine, pevške zборе in fol-
klorne skupine. To pa so uspehi
narediti v obeh vaseh le zato, ker
vlada med starejšimi in mladino
popolno sodelovanje in razumeva-
nje.

Taka je naša Istra v jeseni

Ob razstavi MODERNE HRVATSKE UMETNOSTI V KOPRU

V soboto popoldne so v mali dvorani koprškega gledališča odprli razstavo moderne hrvatske umetnosti, t. j. sodobnega hrvatskega slikarstva in kiparstva. V organizaciji Galerije likovnih umetnosti na Reki in reške podružnice Društva likovnih umetnikov Hrvatske je ta zbirka slik in kipov bila že na razstavi v Pazinu, v Bujah in iz Koprbo šla še v Pulj.

Razstava, ki ni zanimiva samo iz kulturnozgodovinskega pač pa tudi iz umetniškega stališča, nam prikazuje okoli 50 olj, akvarelov in 9 skulptur. Te predstavljajo po svoji kvaliteti najboljšo usvaritve sodobne hrvatske skulpture, uvid v sodobno hrvatsko likovno umetnost, njene težnje in uspehe kakor tudi poskuse, da čim močnejše in impresivnejše prikaže življenje okrog sebe.

Moderna hrvatska umetnost je stara šele okrog 100 let. Pred tem so po raznih plemiških dvorih in po škofskih kurijah delali reprezentativne portrete fevdalne duhovske in posvetne gospodske razni ino. zemeljsko-brezdomci, v glavnem Avstriji in Nemci. Prvi hrvatski slikar je bil Karlovičan Vjekoslav Karas, ki je po šolanju in potovanja v prvi polovici prejšnjega stoletja. Od njegovih del se posebno odlikujejo realistični portreti karloviških meščanov, tipični biedermaerski portreti z vsemi svojimi karakteristikami. Njemu sledijo realisti Quikerez in Našić ter Vlaho Bukovac, ki je bil osrednja osebnost na prelomu stoletja, okoli katerega so se zbrali vsi hrvatski umetniki, dalje redovniki Medović, ki je slikal redovniško haljo, da bi mogel svobodno in brez motenj slikati, marinist in grafik Crnić, Oton Iveković, upodobitelj prizorov iz narodne zgodovine, Bela Ciskos Sessa, eksperimentator in avtor mitoloških motivov, gluhonema slikarka Raskaj, katere akvareli spadajo med najlepša dela v tej tehniki hrvatske umetnosti, se danes ustvarjajoči Emanuel Vidović, slikar prekrasnih mrtvih prirod, marina in izrednih rečnih interieurjev, ilustrator Dantega Raski in končno Račić in Kraljević, dve silajni kometi hrvatske moderne slikarstva, ki so hrvatsko likovno umetnost dvignili na evropsko raven. Z njuno tragično in rano smrtjo je hrvatsko moderno slikarstvo izgubilo dva močna slikarska talenta, čigar slikarska filozofija je bila kljub mladim letom in študijem v Muechenu in Parizu (ali morda prav zaradi tega) že popolnoma izoblikovana.

Iz izkušenj navedenih umetnikov in naslonjen nanje so delali in nadalje ustvarjali mlajši slikarji, katerih dela vidimo na tej razstavi. To so najprej Bebić in Herman, prijatelji in šolski tovariši Račića in Kraljevića, dalje Tartaglia, Sulentić, Krizman, Simunović, Oton Gliha, Sokaj, Hangja, Mise, Sveč-

njak, Edo Kovačević, Motika, Bulić, Vaid, Krizmanić, Salan-Gliha, Sestić in najmlajši Reizer, Prica, Slobec, Sokolović, Ruzić, Borčić Vasko, Jelić in Edo Murtić, ki prav te dni razstavlja v Ameriki.

Od slikarjev, ki žive in delajo na Reki so na razstavi zastopani z več deli Smolkin, Makanec, Uzoć, Vilhar Žirovnik, Venturini, Zulić in Kucinski.

V razliko od slikarstva hrvatsko kiparstvo ne šteje toliko imen ali ono zaradi tega niti malo ne zaostaja po svoji kvaliteti. Po stari tradiciji so Hrvati vedno radi oblikovali v kamnu. V vsej hrvatski zgodovini najdemo niz primerov umetniškega oblikovanja kamna vse od Trojanskega portala mojstra Radovana. Bogata nahajališča marmornarstva na Braču, Korčuli in drugod v Dalmaciji so dajala številnim generacijam možnost, da se preizkušajo z diletom in kamnom. Na tej tradiciji je začel prvi in najstarejši kipar moderne umetnosti Ivan Rendić, ki je znan po svojih številnih spomenikih celo v Trstu. On velja za očeta moderne hrvatskega kiparstva. Njegovo delo nadaljujejo Frances Mihanović, R. Valdec, ki je bolj znan kot portretist, in končno največji umetnik, ki ga je doslej dala naša zemlja Ivan Meštrović, ki je eden od največjih živihh kiparjev sveta. Po njegovi zaslugi je hrvatsko kiparstvo prišlo do svetovne veljave. Ne smemo pozabiti niti Kerdića, medaljera in avtorja plaketa, čigar dela hranijo mnogi muzeji po svetu, kakor tudi zgodaj umrle Turkaljo, Filipovića in Lozice, ki so ga italijanski fašisti leta 1943 ustrelili kot talca v njegovem rojstnem kraju na Korčuli.

Skozi vsi novejši hrvatski kiparji so zastopani na tej razstavi. Moštai-kiparji Anton Avgustinčič z detajlom velikega spomenika maršalu

Titu v Kumrovcu, Frane Kršinić s svojim »Kiparjem« in Vanja Radauš s »Petrom Kerempuhom«, »Torzom« in »Partizanom«. Rude Ivanković prikazuje »Ranjenca«, najmlajša V. Bakić in K. Angeli. Razdani razstavlja portrete raznih osebnosti iz hrvatske književnosti in narodne zgodovine. Prvi razstavlja portret pesnika »Jamesa Ivana Gorana-Kovačica, ki so ga po njegovem begu z Nazorjem v partizane zločinski zaklali četniki, drugi pa portret narodnega heroja Iva-Lole Ribarja. Od kiparjev iz Roke razstavlja Binko Matković portret pesnika Nikole Polića.

S svojim geografskim položajem je Hrvatska od davno inklinirala in bila pod neposrednim vplivom zapada in to se je občutilo tudi v umetnosti, kjer so vsi vplivi prihajali najprej iz Avstrije, Nemčije in Italije, a kasneje posebno iz Francije. Hrvatski umetniki so obiskovali šole v nemških in italijanskih likovnih središčih, a kasneje jih je šlo vse več v Pariz. Kljub temu so vedno znali obdržati mero in njihovi študiji v inozemstvu ni nikoli dovelo do šablonskega kopiranja ali kompilacije tujih vzorcev in predstav. Vsi so znali in znajo ohraniti svojo lastno slikarsko filozofijo in ohraniti svojim delom to lastno individualnost, čeprav bi se tako dolgo živeli izza meja svoje domovine. O tem se lahko prepričamo tudi na tej razstavi.

Razstava daje vpogled v moderno hrvatsko slikarstvo in kiparstvo, kakor tudi prikazuje težnjo hrvatskih umetnikov, da v svojih delih prikažejo stvarnost in dogajanja okoli njih. Razstava kljub temu, da ne daje popolne slike hrvatske moderne likovne umetnosti nam s razstavljenimi deli daje vpogled v ustvarjalnost mlajšega rodu hrvatskih umetnikov.

Moderni stroji za kmeta

Ko smo si pred dvema mesecema ogledali kmetijsko razstavo v Novem Sadu smo tudi videli velike, moderne stroje z znakom »Pobjeda Novi Sad«. Nismo se mogli dovolj načuditi našim uspehih te tovarne, ki jo leta 1947 še nikjer ni bilo. Leta 1948 so mladinske brigade ne zelene polju pri Novem Sadu zgradile prvo stavbo za bodočo tovarno. Za prvo pa se drugo, tretjo ... Sedaj pa se nam je predstavila »Pobjeda« kot velika tovarna z modernimi stroji in napravami, okrog nje pa številne bde stanovanjske hiše.

Zgodovina »Pobjede« je kaj kratka, toda slavnata. Mladina je v dveh letih zgradila zidove, strokovnjaki so montirali stroje, ki so jih v glavnem izdelali delavci v jugoslovanskih tovarnah strojev, strokovnjaki-konstruktorji v novi tovarni pa so izdelali načrte za nove kmetijske stroje. Začeli so jih tudi takoj izdelovati.

Kaj je »Pobjeda«? Za dala vse, jugoslovanski kmetoj? Omenili bomo samo največje stroje in naprave, ki so jih morali popelj v Jugoslavijo tvažati. Ogledimo si prvo stroj za obračanje, detelje, lucerne in sena. Kako dobro ta stroj je koristil zadržanju in državnim posevkom, ker je predvsem pripravljen za večja gospodarstva, za večje površine travnikov. En sam konj lahko vleče stroj, ki se premika na dveh velikih kolesih in ima šest valj za obračanje. Vsake vile delajo zase. Njegova dnevna zmogljivost je šest do osem hektarjev.

Stroj posebne vrste je mlin s klavirni, ki kmetom dobro služi za drobljenje zrnate hrane za živino. Mlin napravi od 8000 do 3500 udarcev na minuto, njegova zmogljivost je 700 kg na uro. Kar pa je najvažnejše, mlin je težak samo 255 kg in je lahko prenosljiv. Moderne trlice za konoplje natrejo v eni uri okrog 1000 kg konoplja.

poganja pa jih 18 konjskih sil močait motor. Valjar »Kembriž« upo- rabljajo za valanje trdnjega zemljišča. Dnevno povlaža do osem hektarjev zemljišča.

Precej smo vam že našli, toda lista novih proizvodov »Pobjede« še ni izčrpana. Omeniti moramo še moderne kosilnice, ki so tudi priprave za kosnjo konoplja. Samovoznica, ki jo izdelujejo v tej tovarni pa je ena najbolj zapletenih strojev. Opravlja delo 40 ljudi in na njej se razstori znatno manj žita kot pri kombajnu. Od kombajna se odlikuje samovoznica tudi po tem, da njo lahko upravlja vsak človek, s kombajnom pa smo kvalificirani delavci. Na minuto požanje in poveže tudi nad dva in pol metra žita. Glavno je to, da je samovoznica samostojno delo domaših konstruktorjev, tudi ostali stroji so njene rekonstrukcije. obnove inozemskih strojev, ne pa kopije.

Če bi hoteli našeti vse stroje, ki jih izdeluje ali pa jih bo v kratkem izdelala »Pobjeda« bi nam zmanjkalo prostora. Razložiti si vam morali kako izgleda stiskalnica za seno na motorni pogon, ki je preproste, toda zelo močne konstrukcije in je njena zmogljivost v eni uri 40 bal po 30 kilogramov sena ali slame! Povedati bi vam morali še kaj več o vprežnih grabljah, ki jih lahko vleče lažji konj in dnevno pograbijo seno tudi s površine 10 hektarjev. Uporabljajo se pa lahko tudi za spravlanje žita in slame. In koliko je še drugih strojev ...

»Pobjeda« je že danes velika tovarna, toda se bo v nekaj letih še znatno povečala ter postala pravi gigant za izdelavo modernih kmetijskih strojev.

P. S.

LUJSKO GLEDALIŠČE Z REKE NA TURNEJI PO ISTRSKEM OKROŽJU

Ta teden je na povabilo Zveze Italijanov za Istrsko okrožje prišla na gostovanje italijanska skupina Ljudskega gledališča z Reke, ki bo ostala v okrožju osem dni ter nastopala v večjih mestih. Člani tega gledališča bodo predvajali dve komediji, in sicer: »Alda Benedetta« in »Zadnji pet minute« in Roberta Scheriffa »Doma ob sedmih«.

Svobodno morje

V davni preteklosti narodi niso spoštovali svobode na odprtem morju, kar pa niti ni bilo nujno, ker se z malimi ladjami in neizkušenimi mornarji niso podajali na odprto morje. V srednjem veku pa so se že pojavljala druga mnenja in močnejši narodi so začeli izvrševati suvereno oblast tudi na odprtem morju.

Italijanske republike, predvsem pa Benetke so si lastile oblast nad Jadranom, kamor niso dovoljevale do-takega šovinista, kot je bil pater Piva, ki ni hotel masevati za padle partizane. Soglasno je bil izbran župnik iz Predloke. Da pri tem ne omenjam vseh sitosti, ki jih je delal piranski župnik don Malusa.

Take stvari so se dogajale v času fašizma z odobravanjem najvišjih cerkvenih oblastnikov. Posebno še, odkar je bil imenovan za tržaškega škofa Santin, o katerem ljudje po istrskih vaseh vedo povedati mnogo stvari. Tako med drugim:

Škof Santin je bil odklikovan osebo od Mussolinija z medaljo zaradi vsestranskega sodelovanja pri fašističnih podvigih. Leta 1938 je bil zbranih pred Mussolinijem v Rimu okoli 2.000 duhovnikov. Od vseh teh je bil odklikovan samo škof Santin in še en duhovnik iz Severne Italije.

Cim je prišel z Reke v Trst, je poklical k sebi vse slovenske duhovnike Trsta in okolice in jim strogo zapovedal, da morajo razlagati vero učeno v Italijanskem.

Santin je poskrbel, da je bil večji del semenščikov z goriskega semenišča premeščen v Koper, kar je tega smatral za slovanofilskega, v Koper je bil profesorjski zbor popolnoma vdan fašizmu. Duhovno vodstvo v koporskem semenišču je imel takrat don Luigi Parentin, ki je zmerjal slovenske učence s primki kot »šefavon«, »kravčarje« in podobno. Parentin je bil v najboljših stikih s škofom Santinom. Takrat je Santin odstavil dva postena duhovnika, in sicer: hrvatskega prefekta Brunica in profesorja Omerso.

NEKAJ UVODNIH BESED k delovanju naše ljudske univerze

Naše delovno ljudstvo v Istri je bilo v prejšnjih časih, ko je ječalo pod jarmom tujih gospodarjev, v vsakem pogledu zapostavljano in izkoriščano. Ni imelo svojih kulturnih in prosvetnih ustanov ter je tako ostalo brez tiste kulture in izobrazbe, ki sta danes v dobi moderne tehnike in nesluhtnih možnosti, ki nam jih odkrivajo vsak dan nova znanstvena odkritja, glavni pogoji, da se neki narod lahko uvrsti med napredne in civilizirane narode ostalega sveta.

Lahko rečemo, da je naše delovno ljudstvo začelo ubirati prve stopinje po poti k napredku in izobrazbo, med narodnoosvobodilno borbo in po osvoboditvi, ko je došlo svoje prve kulturne in prosvetne ustanove. Krog teh ustanov se je, zahvaljujoč skrbi in prizadevanju ljudske oblasti, z vsakim letom bolj širil, tako da smo danes v sedmem letu svobodnega življenja in svobodnega kulturnega razmaha lahko zadovoljni z doseženimi uspehi na tem tako važnem polju človeške dejavnosti.

To pa še ni dovolj. Našemu ljudstvu je treba nuditi še kaj več. Njegova izobrazba mora zajeti vse širša obzorja, kakor mu jih more nuditi osnovna in tudi nižja srednja šola. Vedno se porajajo v življenju nova vprašanja in novi znanstveni izsledki, s katerimi mora danes kulturni človek biti seznanjen, če hoče razumeti vsa zapletena dogajanja, ki jih prinaša vsakodnevno življenje v svetu in pa tudi pri nas v naši ožji domovini.

V lanskim zimski sezoni smo imeli v našem okrožju na predavanju na naši ljudski univerzi v Kopru, ki so kot taka, bila zelo uspešna, na katerih pa žal ni bilo vedno toliko ljudi, kakor bi človek pričakoval z ozirom na zanimiva in važna vprašanja, ki so se na njih obravnavala. Tudi delovanje ljudskih univerz v Piranu in

Izoli je prineslo dobre sadove in poročila pravilo, da je bil obisk pri predavanjih kar zadovoljiv.

V letošnji zimski sezoni bodo naše ljudske univerze v koporskem okrožju začele v najkrajšem času s predavanji. Odbor za organizacijo predavanj na ljudski univerzi v Kopru je že pristopil k delu in ima prvo serijo predavanj že pripravljeno. Povezal se bo še s centralno ljudsko univerzo v Ljubljani, ki razpolaga s celo vrsto kvalitetnih predavateljev in ki jih bo naša ljudska univerza skušala pridobiti za kakšno predavanje v Kopru, Izoli in Piranu. Nadalje se bo naša ljudska univerza obrnila na Reko, da bi od tam dobila predavatelje za italijanski del našega prebivalstva. Predvsem pa bo treba najti med našimi intelektualci razgledanih in v svoji stroki dobro podkovanih ljudi, ki bi bili pripravljeni imeti vsaj eno predavanje na sezono na naših ljudskih univerzah.

Ljudska univerza ima v načrtu tudi predavanje na našem podeželju, v kolikor bodo to dopuščale prometne razmere ali pa če bodo predavatelji lahko dobili kakšno vozilo na razpolago, kajti predavanja so lahko samo ob večernih urah, in podajali se peš v vasi ponoči in ob slabem vremenu je vsekakor nerodna zadeva, ki ji ni vsakdo kos.

Ob koncu bi bilo še potrebno omeniti na naše obnove, kateremu so ta predavanja na ljudski univerzi namenjena in od katerega je v veliki meri odvisno delovanje in rast naših ljudskih univerz, kajti če bo udeležba na predavanjih števila in če bodo naši delovni ljudje pokazali zanimanje za prosopeh ter procvit naše kulturne rasti v čigar okviru spada tudi ljudska univerza, bo ta naša prosvetna ustanova uspešno in koristno izpolnjevala naloge, ki si jih je zadala v obče dobro naših delovnih ljudi in naše socialistične skupnosti.

Komorno gledališče iz Ljubljane je gostovalo pri nas

V soboto 17. in nedeljo 18. t. m. je v Ljudskem gledališču v Kopru nastopila skupina mladih igralcev, pod organizacijskim in režiserskim vodstvom Emila Frelaha, ki se imenuje »Komorno gledališče«, z Benedetijevo komedijo v treh dejanjih »Dva ducata rdečih vrtin«.

Komedija »Dva ducata rdečih vrtin«, delo italijanskega pisatelja Alda Benedetija, na duhovit način obravnava eno najvažnejših in težko rešljivih problemov zakonskega življenja: sožitje med možem in ženo. Čeprav stori delo pretežno na situacijski komiki in obravnava motiv z verim humorjem in naravno prisrčnostjo, prodira avtor z bistrim pogledom v psihologijo zakona in osvetljuje odnose zakoncev z nekakšno lahkonotno drznostjo na precej originalen način: komedijo nevsiljivo približa gledalcu; ki jo mora zaradi izvršne ljubečnosti in duhovite domselnosti resnično ljubiti.

Dva ducata rdečih vrtin so vzrok vseh zapletenosti in prepira med dvema zakoncema, ing. Veranijem in njegovo ženo Marino, ki prideta tako daleč, da sta že tik pred ločitvijo. Oba skrivata vsak svojo tajnost. Ona ljubi drugega. Ne ve pa, da je ta »druge« njen mož sam. Neznancu, ki ji redno vsak dan pošilja ob isti uri enake vrtinice, z ljubavnim pismom,

prav nežno in ljubeznivo odgovarja. mu v teh pismih izjavlja ljubezen, se pritožuje nad svojim možem, ne ve pa, da vsa ta njena pisma prejema njen mož, ki nanje prav tako ljubeznivo odgovarja. Vso zakonito razvoda in reši zakonsko srečo prijatelja ing. Veranija, advokata Tomaža Savela.

Ta zakonska komedija si je po vsem svetu utrla pot na velike odre in si osvojila publiko. Tudi na filmskem platnu je doživela velik uspeh.

»Komorno gledališče« iz Ljubljane je že zelo mlado. Vsekakor pa je rojstvo tega novega slovenskega gledališča dogodek za slovensko kulturo. Posebno je zaradi tega, ker se je osnovalo iz ljubezni do slovenske besede in gledališke umetnosti. Komorno gledališče je namenilo uprizarjati odzrkata dela komornega znanja s posebnim poudarkom na bogatitvi in oblikovanju pravilnega in čistega odzrkata jezika. To pa je precej težka naloga. Težko predvsem zaradi tega, ker so člani »Komornega gledališča« sami mladi igralci s kratko igralsko preteklostjo. Vendar preveča vse sodelavce tega gledališča tolikšen optimizem, da ni nobene vzroka za malodušnost. To so najbolje dokazali z izvajanjem Benedetijeve komedije v treh dejanjih »Dva ducata rdečih vrtin«, ki jo so uprizorili v Ljubljani in okolici že 16-krat.

ščanje morskih poti in bogastev. Tedaj se je Anglija odpovedala gospodarstvu nad Severnim morjem, Benetani pa so izgubili nadlavo nad Jadranskim morjem. Kar je posebno za sluga senjskih gusarjev, ki so na vsem morju neprestano ogrožali benetanske ladje in jim niso dovolili prostega prehoda skozi Atlantski preliv, pa tudi pred sami Benetke so prišli s svojimi galejami, ki so jih imenovali kondure in sagene.

Tedaj so se zopet pojavila različna naziranja o svobodi morja. Nekateri so trdili, da je morje skupna lastnina vseh, drugi pa zagovarjali misel, da je morje lastnina in dobrina vseh, ki jo vsi vzajemno izkoriščajo in branjajo. V novejšem času pa nobena trditve ne predstavlja več zakona.

Z Barcelonsko deklaracijo 20. IV. 1921. leta je bilo sklenjeno, da imajo vse države, ki so v posesti gotovega dela obale, tudi izvestne pravice na morju. Njihove ladje imajo pravico, da razvijajo svoje državne zastave, ladje tujih držav pa, ki plovejo po njihovih teritorialnih vodah, se morajo ravnati po predpisih in navdah, ki jih ima dotična država.

Tudi bivši predsednik ZDA Wilson je izdal svoje mnenje o svobodi morja, ki je znano pod naslovom »Wilsonova teorija o svobodi morja«, ki je izšla leta 1918. V teh njegovih XIV. točkah pravi Wilson v prvem odstavku drugega člena med drugim tudi to, da je morje tudi v vojni svobodno za vse trgovinske ladje, kar pa se danes sploh ne izvaja in tudi sicer niso mnoge države ratificirale teh predlogov, tako da jih danes ne upoštevajo.

Skozi vse države pa so se dandanašnje podredile nekaterim omejitvam v plovi po odprtem morju in še prav posebno v teritorialnih vodah. To je v lastnem interesu vseh držav, da se njihove ladje zavarujejo pred vsimi nevarnostmi in še posebno pa pred kolizijami in v nevarnosti.

Danes je vse veljiko morje, ki ni vloženo v teritorialne vode in obrežna morja svobodno za vse in vsaka ladja se na odprti vojni drži le svojih nacionalnih pravil in na nekaterih ukrepev v prid lastni varnosti. Na visokem morju imajo pravice nad kontrolo vse vojne ladje in to v času vojne tudi nad ladjami drugih držav, v mirnem času pa le, če je neka ladja osumljena.

Jugoslavija je tudi pristopila k tej konvenciji in mednarodni plovi in spoštuje ta pravila, ki pa veljajo delno tudi za teritorialne vode in si jih morajo držati in jih dobro poznati vsi pomorci tudi v naših krajih.

Dušan

FILATELIJA

Znamka kot snov

Vsak filatelista potrebuje pri zbiranju tudi precejšnje strokovno znanje. Najno potrebno je, da se spozna z različnimi posebnostmi znamke. Koliko filatelista ima morda razne dragocene znamke, ki se samo malo razlikujejo od ostalih, a zanje niti ne vedo. Moj namen je seznaniti filateliste, predvsem za-

Našim učiteljem

Proslave ter prireditve ob priliki 400 letnice slovenske knjige so za nami. Trud ni bil zaman. Uspele knjižne razstave ter druge prireditve so pokazale, da se tudi naš človek v Slovenski Istri živo zanima za svojo preteklost ter želi, da bi svoje dosedanje kulturne pridobitve še bolj obogatil. Naš učitelj kakor tudi profesor sta vložila vse sile, da bi proslave 400-letnice slovenske knjige dala čim boljše sadove. Za poštvenostno so jim Slovensko-hrvatska prosvetna podzveza najlepše zahvaljuje!

Gospodarski napredek je nemogoč brez vztrajne prosvetne dejavnosti. Razvoj zahteva od vsakega posameznika vedno več. Delovnemu človeku in zlasti našemu kmetu je treba zaradi tega nenehno ter krepko pomagati. Doseči moramo, da bo vsako naše prosvetno društvo na vasi v resnici matična celotnega prosvetnega dela. Pri tem delu, pa da največje breme na našega učitelja. Na žalost se še vedno tu in tam dogaja, da se učitelju nalagajo naloge, ki ne spadajo niti v šole in niti ne v vaške prosvete. S takim postopkom je treba prenehati enkrat za vselej! Naš učitelj ima že itak težke naloge v šoli, po njej pa ga čaka enako odgovorno ter naporeno delo v prosvetnem društvu.

Ljudskega prosveta je eden izmed bistvenih členov v dvigvanju ljudskega znanja. Potrebno je, da si je svet vsak naš politični aktivist ter v še večji meri tudi učitelj sam. Boriti se moramo se vedno s težkimi posledicami fašističnega zatiranja in še vedno so potrebni veliki napori. V boju za prosveto so marizirali prireditelji, ki lahko v ganih službi za vzor. Ob 400-letnici slovenske knjige je bila dovolj ravnata. Prišlo je malo ter veliko. Prav tu je torej polje, ki ga je treba globlje preorati, da bo naša izobrazba še uspešnejša. Zamišljamo si, da se mora vse prizadevanje našega učitelja osredotočiti v šoli ter v prosvetnem društvu. Sola ter prosvetno društvo bodita njegova vsakdanja skrb. Le tako bo sleherni naš učitelj vzgojil v pravem pomenu besede, namreč ljudski učitelj. Njegova skrb bodi tudi, da se ljudska prosveta razvija tako, kakor odgovarja značaju našega naroda. Njegova naloga je nadalje, da na vasi čisti naš jezik, da goji narodno pesem, da uveljavlja pri folklorističnih prireditvah, kar je resnično našega, slovenskega. Le tako bomo se bolj dotrli našo narodno zavest, okrepili našo skupnost ter močnejše vplivali na uspešen razvoj.

Slovensko-hrvatska prosvetna podzveza v Kopru

četnike, ali pa sploh vse, ki se za filatelo zanimajo, z različni zanimivostmi znamke. Mnenja pa sem, da bi ne bilo napačno, če bi začeli kar pri osnovi, pri znamki sami. Najprej si jo bomo pogledali s strani neizbiralcev, s strani tistih, ki jim pomeni znamka le snov, torej le košček tiskanega papirja, pozneje pa si bomo ogledali znamko s strani pravih filatelista.

Osnova znamke je papir. Sprejda je slika – tisk, ki je pri znamkah po večini raznobarven, saj prav barva napravi sliko zanimivo. Velike važnosti za filatelista je zadnja stran znamke, kjer je lepilo. Kolikokrat je znamka neuporabna samo zaradi malenkostne okvare na lepilo, zato marsikateri danes trdijo, da je znamkino lepilo danes za filateliste najvažnejši del znamke. Kot celota pa vpliva znamka s svojo obliko, pa tudi robovi so zelo važni. Torej, dragi bralci, najprej bomo obdelali poglavja o papirju, tisku, barvi, lepilu, obliki in zobčanju. D. Gruđen v prvem letniku slovenske filateliščne revije »Znamka«, se bom v raznih vprašanjih naslanjal na njegove trditve ter bom na nekaterih mestih, kjer se mi bo zdelo potrebno, citiral njegova dognanja.

PAPIR

Najprej nekaj o zgodovini papirja – za kulturo tako važnega faktorja. Papir so znali izdelovati že Kitajci okrog l. 105 po n. e. Mnogo pozneje, okrog 500 let so ga začeli izdelovati Japonci. V Evropi so prvi papir začeli izdelovati v Valenciji okrog l. 1150. V Evropi se je tajnost izdelovanja razširila preko Grčije, Egipta, Španije in Sicilije.

V začetku so izdelovali papir ročno, izdelovanje papirja je bila prvotno obrtniška umetnost. L. 1670 so Holandci izumili stroj za razdeljevanje snovi na vlakna. To je bil velik napredek v razvoju papirja. Poizkuse za čim boljše izdelovanje papirja so delali dr. Jakob Kristjan Schaeffer (l. 1765), Francaza Reaumur ter Charles de Vilette (l. 1786) in drugi. Šredi XIX. stoletja so v Ameriki prvič začeli izdelovati papir iz celuloze. Od l. 1893 je izdelovanje papirja povsem strojno. Leteja leta je namreč izumil Francoz Lois Robert iz Ezona pri Parizu prvi stroj za izdelovanje papirja. V dokaj popolnejši obliki se rabi še danes.

O izdelavi papirja ne bom mnogo govoril, ker to ni predmet filatelista. Mislim, da bo dovolj, če bom povedal, da se izdelovanje vrši tako, da surovine, ki pridejo v poštev, razdelimo na vlakna in jih očistimo. Vlaknam nato dodamo snovi za lepilnjo, razna polnila in barvila. Od teh dodatkov je odvisna kasnejša kvaliteta papirja. Nato gre takšna gmeta skozi razne valje, stroje sušilnice itd. In tako nastane papir.

ISTRSKI MOTIV

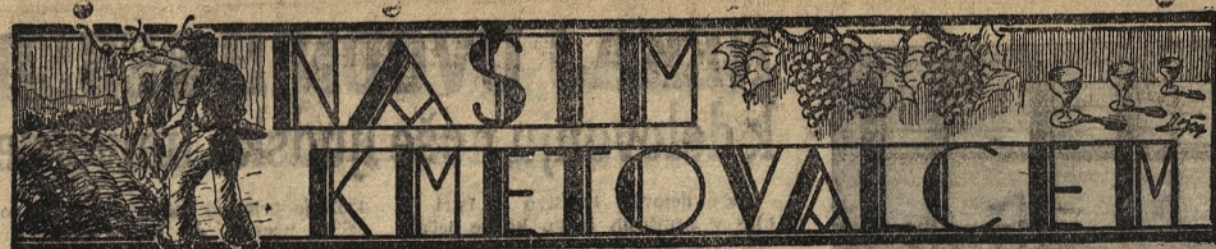
TAKEGA RAVNANJA ISTRANI niso in ne bodo nikoli pozabili

Ze pred leti je tovariš Knez Matija iz Strunjanja na Koprskem napisal nekaj spominov o delovanju zastopnikov »v« – frančiškanov v samostanu v Strunjanu. Smatramo, da je prav, če ljudje tudi v drugih krajih zvedo, kako je s to zadevo. Tovariš Knez opisuje delovanje frančiškanov tamkajšnjega samostana in prikazuje vse – politične spekulacije – katerih žrtve so bili demokratični prebivalci Strunjanske doline. Takole piše:

»Leta 1907 je tržaški škof Nagelj – Nemec po rodu, postal v Strunjan tridentinske frančiškane, in sicer verjetno po nasvetu piranskih kanonikov, ki so bili mnenja, da bi se samo tuji duhovniki lahko upirali slovenski zahtevi po enakopravnosti. Tridentinci so bili kos svojih nalogi. Objubiljati so vse, izpolnili pa ničesar. Zagotavljali so, da bo prišel stalni slovenski duhovnik, v resnici pa nikoli niso bili za to. Pokazali so že v samem začetku, kaj je njihova naloga – politična Italija. Otrokom je zapovedal, naj s starši doma ne govorijo slovenskega jezika – ker da je grd. Hotel je otroke pripraviti do tega, da bi sovražili svoje starše, narodnost in jezik.

Tako je delat človek, običen v trnko in s križem za pasom!

Nekaj o naši semenski službi

Dotaknili se bomo zelo perečega ali lahko rečemo bolečega vprašanja: prekratke semenske proizvodnje. To problem je ostal pri nas odprta žalost že več let. Kaj mislimo s tem poudariti? Vsak kmetovalec dobro ve, da je kmetijska proizvodnja odvisna od več čimov, med temi pa lahko rečemo, da zavzema prvo mesto uporaba dobrega, zdravega in čistostnega semena. Brez pravega semena si ne moremo zamisliti dobrega pridelka. Zastonj je, če upoštevamo vse mogoče čimove, ki vplivajo na proizvodnjo — če seme ne odgovarja, bo pridelek pičel, a razočaranje kmeta veliko.

Izkušnje preteklih let so nam najboljše zagotovile, da drža naša trditev. Vzemimo nekaj domačih, praktičnih primerov: letos smo imeli na primer vse pogoje za dvig hektarskega donosa pšenice. Ponekod smo uspeli, lahko pa bi bili dosegli še večji donos, če bi seme odgovarjalo. Premalo važnosti dajemo semenski službi. Pri nas se je dobro obnesla mnenja. Ta pa iz leta v leto degenerira. Krizna je z ostalimi poznimi sortami. Seme pred setvijo ne očistimo, niti ne razkužimo. Če v času vegetacije ne moremo odločiti, kakšne posevke bomo izbrali za bodočo setev. Uvozi, ziti bomo morali brez dvoma vsaj

nekaj stotov mentane in po možnosti ostalih zgodnjih sort. To bomo sejal na določena zemljišča in odgovarjajoče posevke določili za seme.

Se v težjem položaju smo s semenskim krompirjem. Naša domača sorta krompirja (zgodnji labinški) je degenerirana. Preduči bi treba možnost regeneracije s saditvijo te sorte v višjih predelih in z drugo (strniščno) vzgojo tega krompirja.

Lani in letos smo uvozili večje količine srednje zgodnjega, holandskega krompirja »Bintje« in nemške zgodnje sorte »Kroglji berlinski«. Sorta »Bintje« se je zelo dobro obnesla. Pridelki je bil za naše razmere nadzvojni. Poslednji sorto »Kroglji berlinski« jo že več let gojimo pri nas. Ni sicer prav zgodnja, toda zelo odurna proti degeneraciji in škodljivcem. Kakor so na primer strune in ličinke majskega hrošča.

Dolžnost kmetijskih strokovnjakov bo, da zasledujejo na terenu te sorte skozi ves čas njihove odgoje proti suši, boleznim itd.

Semenska služba bi morala posvetiti posebno skrb vzgoji na nakupu semen površin. V prvi vrsti je treba misliti na glavne površine in sicer: paradiznik, grah, fižol, zelena, čebula itd. Tukaj moramo poudariti važnost čistostnega in razmeram odgovarjajočega semena. Bredne kmetije imamo prav pri teh poslednjih. Vzgoja semena kapusnic ni tako enostavna, ker so podvržene degeneraciji in križanju (bastardizaciji). Večkrat izgubi čisto holandsko seme kapusnic vse dobre lastnosti, ki je imelo na svojem ozemlju že po prvem letu vzgoje na drugem teritoriju.

Letos smo na primer uvozili semena cvetače, sorte »Erfurt«, »Toscan« in zgodnje trogirke. Rastline se do zdaj bujno razvijajo in upamo, da bodo tudi pridelali dober. Uvažati nove sorte pa še vedno pomeni biti nesigurni, dokler se dejansko ne prepričamo sami, da sorte odgovarjajo našim pogojem in talnim razmeram.

Se nekaj bi omenili glede načina setve čebule. Letos smo dobili 7.000 kilogramov čebulice za zgodnjo spomladansko setev. Naši kmetje so navajeni le na ta način razmnoževati čebulo, čeprav bi bil bolj enostaven in dosti cenejši način razmnoževanja čebule s sadikami. Zaprtnosti si moramo, da je čebula precej odporna proti mrazu in lahko ostane brez nevarnosti zunaj čez zimo. Sejem jo v gredice (na prostem) v sredini avgusta, a sadike presajamo na prosto do novembra. Na ta način preživeli čebula skozi zimo svojestrano jara-vizacija in dozorj pretrpi do sitogen in večji pridelki.

Tudi nekatere sorte graha so pri nas zastarele. Tržarji vrtnarji so se na primer oprli pri nas še Uredništvo in uprava istrskega tednika v Kopru. — Odgovorni urednik: Stanko Vilhar. — Tiskalna iskrarna »Jadrana« v Kopru.

Se hočemo, da bomo izboljšali naše vinograde in dvignili proizvodnjo, moramo dobro gnojiti in to bomo dosegli le, če se bomo posluževali zelenega gnojila, ki je popolno nadomestilo hlevskega gnojila. Poleg tega pa je tudi mnogo cenejše.

Uredništvo in uprava istrskega tednika v Kopru. — Odgovorni urednik: Stanko Vilhar. — Tiskalna iskrarna »Jadrana« v Kopru.

Se hočemo, da bomo izboljšali naše vinograde in dvignili proizvodnjo, moramo dobro gnojiti in to bomo dosegli le, če se bomo posluževali zelenega gnojila, ki je popolno nadomestilo hlevskega gnojila. Poleg tega pa je tudi mnogo cenejše.

Uredništvo in uprava istrskega tednika v Kopru. — Odgovorni urednik: Stanko Vilhar. — Tiskalna iskrarna »Jadrana« v Kopru.

Se hočemo, da bomo izboljšali naše vinograde in dvignili proizvodnjo, moramo dobro gnojiti in to bomo dosegli le, če se bomo posluževali zelenega gnojila, ki je popolno nadomestilo hlevskega gnojila. Poleg tega pa je tudi mnogo cenejše.

Uredništvo in uprava istrskega tednika v Kopru. — Odgovorni urednik: Stanko Vilhar. — Tiskalna iskrarna »Jadrana« v Kopru.

Se hočemo, da bomo izboljšali naše vinograde in dvignili proizvodnjo, moramo dobro gnojiti in to bomo dosegli le, če se bomo posluževali zelenega gnojila, ki je popolno nadomestilo hlevskega gnojila. Poleg tega pa je tudi mnogo cenejše.

Uredništvo in uprava istrskega tednika v Kopru. — Odgovorni urednik: Stanko Vilhar. — Tiskalna iskrarna »Jadrana« v Kopru.

Se hočemo, da bomo izboljšali naše vinograde in dvignili proizvodnjo, moramo dobro gnojiti in to bomo dosegli le, če se bomo posluževali zelenega gnojila, ki je popolno nadomestilo hlevskega gnojila. Poleg tega pa je tudi mnogo cenejše.

Uredništvo in uprava istrskega tednika v Kopru. — Odgovorni urednik: Stanko Vilhar. — Tiskalna iskrarna »Jadrana« v Kopru.

Se hočemo, da bomo izboljšali naše vinograde in dvignili proizvodnjo, moramo dobro gnojiti in to bomo dosegli le, če se bomo posluževali zelenega gnojila, ki je popolno nadomestilo hlevskega gnojila. Poleg tega pa je tudi mnogo cenejše.

Uredništvo in uprava istrskega tednika v Kopru. — Odgovorni urednik: Stanko Vilhar. — Tiskalna iskrarna »Jadrana« v Kopru.

Se hočemo, da bomo izboljšali naše vinograde in dvignili proizvodnjo, moramo dobro gnojiti in to bomo dosegli le, če se bomo posluževali zelenega gnojila, ki je popolno nadomestilo hlevskega gnojila. Poleg tega pa je tudi mnogo cenejše.

Uredništvo in uprava istrskega tednika v Kopru. — Odgovorni urednik: Stanko Vilhar. — Tiskalna iskrarna »Jadrana« v Kopru.

Se hočemo, da bomo izboljšali naše vinograde in dvignili proizvodnjo, moramo dobro gnojiti in to bomo dosegli le, če se bomo posluževali zelenega gnojila, ki je popolno nadomestilo hlevskega gnojila. Poleg tega pa je tudi mnogo cenejše.

Uredništvo in uprava istrskega tednika v Kopru. — Odgovorni urednik: Stanko Vilhar. — Tiskalna iskrarna »Jadrana« v Kopru.

Se hočemo, da bomo izboljšali naše vinograde in dvignili proizvodnjo, moramo dobro gnojiti in to bomo dosegli le, če se bomo posluževali zelenega gnojila, ki je popolno nadomestilo hlevskega gnojila. Poleg tega pa je tudi mnogo cenejše.

Uredništvo in uprava istrskega tednika v Kopru. — Odgovorni urednik: Stanko Vilhar. — Tiskalna iskrarna »Jadrana« v Kopru.

Se hočemo, da bomo izboljšali naše vinograde in dvignili proizvodnjo, moramo dobro gnojiti in to bomo dosegli le, če se bomo posluževali zelenega gnojila, ki je popolno nadomestilo hlevskega gnojila. Poleg tega pa je tudi mnogo cenejše.

Uredništvo in uprava istrskega tednika v Kopru. — Odgovorni urednik: Stanko Vilhar. — Tiskalna iskrarna »Jadrana« v Kopru.

Se hočemo, da bomo izboljšali naše vinograde in dvignili proizvodnjo, moramo dobro gnojiti in to bomo dosegli le, če se bomo posluževali zelenega gnojila, ki je popolno nadomestilo hlevskega gnojila. Poleg tega pa je tudi mnogo cenejše.

Uredništvo in uprava istrskega tednika v Kopru. — Odgovorni urednik: Stanko Vilhar. — Tiskalna iskrarna »Jadrana« v Kopru.

Se hočemo, da bomo izboljšali naše vinograde in dvignili proizvodnjo, moramo dobro gnojiti in to bomo dosegli le, če se bomo posluževali zelenega gnojila, ki je popolno nadomestilo hlevskega gnojila. Poleg tega pa je tudi mnogo cenejše.

Uredništvo in uprava istrskega tednika v Kopru. — Odgovorni urednik: Stanko Vilhar. — Tiskalna iskrarna »Jadrana« v Kopru.

Se hočemo, da bomo izboljšali naše vinograde in dvignili proizvodnjo, moramo dobro gnojiti in to bomo dosegli le, če se bomo posluževali zelenega gnojila, ki je popolno nadomestilo hlevskega gnojila. Poleg tega pa je tudi mnogo cenejše.

Uredništvo in uprava istrskega tednika v Kopru. — Odgovorni urednik: Stanko Vilhar. — Tiskalna iskrarna »Jadrana« v Kopru.

Se hočemo, da bomo izboljšali naše vinograde in dvignili proizvodnjo, moramo dobro gnojiti in to bomo dosegli le, če se bomo posluževali zelenega gnojila, ki je popolno nadomestilo hlevskega gnojila. Poleg tega pa je tudi mnogo cenejše.

Uredništvo in uprava istrskega tednika v Kopru. — Odgovorni urednik: Stanko Vilhar. — Tiskalna iskrarna »Jadrana« v Kopru.

Se hočemo, da bomo izboljšali naše vinograde in dvignili proizvodnjo, moramo dobro gnojiti in to bomo dosegli le, če se bomo posluževali zelenega gnojila, ki je popolno nadomestilo hlevskega gnojila. Poleg tega pa je tudi mnogo cenejše.

Uredništvo in uprava istrskega tednika v Kopru. — Odgovorni urednik: Stanko Vilhar. — Tiskalna iskrarna »Jadrana« v Kopru.

Se hočemo, da bomo izboljšali naše vinograde in dvignili proizvodnjo, moramo dobro gnojiti in to bomo dosegli le, če se bomo posluževali zelenega gnojila, ki je popolno nadomestilo hlevskega gnojila. Poleg tega pa je tudi mnogo cenejše.

Uredništvo in uprava istrskega tednika v Kopru. — Odgovorni urednik: Stanko Vilhar. — Tiskalna iskrarna »Jadrana« v Kopru.

Se hočemo, da bomo izboljšali naše vinograde in dvignili proizvodnjo, moramo dobro gnojiti in to bomo dosegli le, če se bomo posluževali zelenega gnojila, ki je popolno nadomestilo hlevskega gnojila. Poleg tega pa je tudi mnogo cenejše.

Uredništvo in uprava istrskega tednika v Kopru. — Odgovorni urednik: Stanko Vilhar. — Tiskalna iskrarna »Jadrana« v Kopru.

nepoznanih sort, kakor so: »Mali preonca«, »Čudo Kelvedona« in še nekatere nizke sorte.

Velike in težke maloge čaka jo našo semensko službo. Večkrat moramo uvažati za dragocene devize tudi semena, ki bi jih pridelali lahko sami doma. Očistiti se je treba. Predvsem moramo imeti v vsakem okraju trgovino za odkup in nakup trgovalca. Dolžnost strokovnjaka pri Zavodu za pospeševanje kmetijstva je, da sodeluje pri okrajnih poizvednih za kmetijstvo s svojimi nasveti pri nabavi in odkupu semen, da poskuša na terenu nove sorte ter pregleduje posevke in odloča, katere lahko določimo za seme. Važna je pri nabavi semen ugotovitev čistosti in kvalitete. Omenili smo že čiščenje in razkuževanje semen pred setvijo, potrebno bo še v nadaljnjih izvajanjih opisati glavne bolezni in škodljivce površin.

Dr. J.

Donosnost goveje živine

O donosnosti goveje živine imamo čisto napačne predstave. Za donosnost goveje živine se smatra v glavnem oni dohodek, ki ga kmetovalec ima neposredno od goved: od krave mleko, od vola dovo, od teleta meso itd. Po teh dohodkih mnogi tudi računajo donosnost goveje živine. Pri nas v mnogih, ako ne v večini primerov, se pokazuje goveja živina po njenih neposrednih dohodkih kot nedonosna in mnogi kmetovalci, ki se na tako obračunavanje opirajo, se skušajo izboljšati živinoreje.

Pri vsem tem se pa pozablja na skoro najvažnejši dohodek, ki ga mučiv živoraja posebno za našo istrsko zemljo in to je gnojilo.

Gnoj, ki ga umen kmetovalec čuva in ga skuša ustvarjati v čim večji množini, je najvažnejši posredni dohodek živinoreje. On nam zboljšuje in rahlja zemljo, jo hrani in povečuje poljedelski pridelek bolj kakor vsaka druga vrsta gnojila, njega lahko neomajno rabimo za vse vrste kulture.

Za to je treba pri računanju dohodkov goveje živine, zaračunavati tudi ta dohodek kot blisten dohodek, s katerim je treba pametno ravnati, ker predstavlja v poljedelstvu ogromen kapital.

Koliko greznice in gnojnice se izgubijo zaradi nerazumevanja ali nevarnosti? In vendar sta prav gnojilnica in greznica najboljši gnojili!

Po naših vaseh in celo pri nekaterih obdelovalnih združenjih vidimo, kako razmetavajo s temi dragoceninami. Mnogo gnojilšč in pravilno urejenih, gnojilnic v večini primerov se izgubljajo med vrtovi ali pa celo po dvoriščih, na mestu, da je lepo napeljana v gnojiljša in bogati zemljo s hranljivimi snovmi. Ko bi bilo vse to zbrano in do skrajnosti izkoriščeno, bi gnoj predstavljal veliko večjo važ.

KVADRAT

1	2	3	4	5	6
2					
3					
4					
5					
6					

Vpiši v dani lik šest besed tako, da boš bral vodovodno in navpično besede naslednjega pomena: 1. poljedelsko orodje, 2. okrašen, 3. kazen, ki je zaslužena, 4. grški bog lepote, 5. igra z igralnimi kartami (dvojna), 6. južameriški sad, tudi vrsta jabolka.

ZLOGOVNICA

1					
2					
3					
4					
5					
6					

Iz zlogov: do, ga, ha, ja, ko, la, lo, mi, mu, no, ru, si, ta, ti, vu, vič, za sestavi 6 trozložnih besed, ki jih vpiše v dani lik tako, da boš bral vodovodno besede naslednjega pomena: 1. evropska država, 2. mesto v Turčiji, 3. jugoslovanski šahovski mojster, 4. mešanica belih in črnih staršev, 5. goščava, plevel, 6. širok maskaradni plašč, maska. — Ob pravilni

nu: »Za Boga, brate, kaj je to?« A domačin mu odgovori: »Tako je, brate, vedno pri nas, da ne moremo od tega zverinca na miru ne kositi ne južnati. Se kadar spimo, ima vsak svojo krsto (trugo), ter se v krsto zapremo, da nam ne bi ušes pogrizlo.«

Tedaj se korabeljski gospodar domislja svojega za noveč kupljenega mačka in reče domačinu: »Jaz imam v korabelji žival, ki bi vse to zatrla v dveh, treh dnehi.«

Domačin mu odgovori: »Brate, ako imaš tako žival, daj jo sem, jaz ti napolnim korabelj samega srebra in zlata, samo če je res, kar praviš.«

Po večerji odide korabeljski gospodar in prinese svojega mačka, a rečanje sluga ter jim ga ponudi, da mu dajo mačka. Oiroci tega komaj čakajo ter vzamejo novec, a trgovcu dajo mačka. On odnese mačka na korabelj ter gre dalje potovati; a tako potujočemu začne prihiti močan veter in odnese korabelj. Bog zna kam, da tri mesece ni mogel najti na svojo pravo pot. Ko veter utihne, korabeljski gospodar ni več, kje je, in ko gre malo dalje, pride pod neko mesto.

Ko se začne no mesto, da je prišel korabelj iz neznane zemlje, jih pride mase korabelja gledat ter eden od njih, ki je bil vrlo bojazlivo, povabi korabeljskega gospodarja na večerjo. Kadar je tam, korabeljski gospodar ima res čudne videti: misli in podgane tekelo na vse strani ter sluga s palicami stoji in branjlo, in ne pridejo na mizo. Tedaj on reče domačinu: »Za Boga, brate, kaj je to?«

A domačin mu odgovori: »Tako je, brate, vedno pri nas, da ne moremo od tega zverinca na miru ne kositi ne južnati. Se kadar spimo, ima vsak svojo krsto (trugo), ter se v krsto zapremo, da nam ne bi ušes pogrizlo.«

Tedaj se korabeljski gospodar domislja svojega za noveč kupljenega mačka in reče domačinu: »Jaz imam v korabelji žival, ki bi vse to zatrla v dveh, treh dnehi.«

Domačin mu odgovori: »Brate, ako imaš tako žival, daj jo sem, jaz ti napolnim korabelj samega srebra in zlata, samo če je res, kar praviš.«

Po večerji odide korabeljski gospodar in prinese svojega mačka, a rečanje sluga ter jim ga ponudi, da mu dajo mačka. Oiroci tega komaj čakajo ter vzamejo novec, a trgovcu dajo mačka. On odnese mačka na korabelj ter gre dalje potovati; a tako potujočemu začne prihiti močan veter in odnese korabelj. Bog zna kam, da tri mesece ni mogel najti na svojo pravo pot. Ko veter utihne, korabeljski gospodar ni več, kje je, in ko gre malo dalje, pride pod neko mesto.

Ko se začne no mesto, da je prišel korabelj iz neznane zemlje, jih pride mase korabelja gledat ter eden od njih, ki je bil vrlo bojazlivo, povabi korabeljskega gospodarja na večerjo. Kadar je tam, korabeljski gospodar ima res čudne videti: misli in podgane tekelo na vse strani ter sluga s palicami stoji in branjlo, in ne pridejo na mizo. Tedaj on reče domačinu: »Za Boga, brate, kaj je to?«

A domačin mu odgovori: »Tako je, brate, vedno pri nas, da ne moremo od tega zverinca na miru ne kositi ne južnati. Se kadar spimo, ima vsak svojo krsto (trugo), ter se v krsto zapremo, da nam ne bi ušes pogrizlo.«

Tedaj se korabeljski gospodar domislja svojega za noveč kupljenega mačka in reče domačinu: »Jaz imam v korabelji žival, ki bi vse to zatrla v dveh, treh dnehi.«

Domačin mu odgovori: »Brate, ako imaš tako žival, daj jo sem, jaz ti napolnim korabelj samega srebra in zlata, samo če je res, kar praviš.«

Po večerji odide korabeljski gospodar in prinese svojega mačka, a rečanje sluga ter jim ga ponudi, da mu dajo mačka. Oiroci tega komaj čakajo ter vzamejo novec, a trgovcu dajo mačka. On odnese mačka na korabelj ter gre dalje potovati; a tako potujočemu začne prihiti močan veter in odnese korabelj. Bog zna kam, da tri mesece ni mogel najti na svojo pravo pot. Ko veter utihne, korabeljski gospodar ni več, kje je, in ko gre malo dalje, pride pod neko mesto.

Ko se začne no mesto, da je prišel korabelj iz neznane zemlje, jih pride mase korabelja gledat ter eden od njih, ki je bil vrlo bojazlivo, povabi korabeljskega gospodarja na večerjo. Kadar je tam, korabeljski gospodar ima res čudne videti: misli in podgane tekelo na vse strani ter sluga s palicami stoji in branjlo, in ne pridejo na mizo. Tedaj on reče domačinu: »Za Boga, brate, kaj je to?«

A domačin mu odgovori: »Tako je, brate, vedno pri nas, da ne moremo od tega zverinca na miru ne kositi ne južnati. Se kadar spimo, ima vsak svojo krsto (trugo), ter se v krsto zapremo, da nam ne bi ušes pogrizlo.«

Tedaj se korabeljski gospodar domislja svojega za noveč kupljenega mačka in reče domačinu: »Jaz imam v korabelji žival, ki bi vse to zatrla v dveh, treh dnehi.«

Domačin mu odgovori: »Brate, ako imaš tako žival, daj jo sem, jaz ti napolnim korabelj samega srebra in zlata, samo če je res, kar praviš.«

Po večerji odide korabeljski gospodar in prinese svojega mačka, a rečanje sluga ter jim ga ponudi, da mu dajo mačka. Oiroci tega komaj čakajo ter vzamejo novec, a trgovcu dajo mačka. On odnese mačka na korabelj ter gre dalje potovati; a tako potujočemu začne prihiti močan veter in odnese korabelj. Bog zna kam, da tri mesece ni mogel najti na svojo pravo pot. Ko veter utihne, korabeljski gospodar ni več, kje je, in ko gre malo dalje, pride pod neko mesto.

Ko se začne no mesto, da je prišel korabelj iz neznane zemlje, jih pride mase korabelja gledat ter eden od njih, ki je bil vrlo bojazlivo, povabi korabeljskega gospodarja na večerjo. Kadar je tam, korabeljski gospodar ima res čudne videti: misli in podgane tekelo na vse strani ter sluga s palicami stoji in branjlo, in ne pridejo na mizo. Tedaj on reče domačinu: »Za Boga, brate, kaj je to?«

A domačin mu odgovori: »Tako je, brate, vedno pri nas, da ne moremo od tega zverinca na miru ne kositi ne južnati. Se kadar spimo, ima vsak svojo krsto (trugo), ter se v krsto zapremo, da nam ne bi ušes pogrizlo.«

Tedaj se korabeljski gospodar domislja svojega za noveč kupljenega mačka in reče domačinu: »Jaz imam v korabelji žival, ki bi vse to zatrla v dveh, treh dnehi.«

Domačin mu odgovori: »Brate, ako imaš tako žival, daj jo sem, jaz ti napolnim korabelj samega srebra in zlata, samo če je res, kar praviš.«

Po večerji odide korabeljski gospodar in prinese svojega mačka, a rečanje sluga ter jim ga ponudi, da mu dajo mačka. Oiroci tega komaj čakajo ter vzamejo novec, a trgovcu dajo mačka. On odnese mačka na korabelj ter gre dalje potovati; a tako potujočemu začne prihiti močan veter in odnese korabelj. Bog zna kam, da tri mesece ni mogel najti na svojo pravo pot. Ko veter utihne, korabeljski gospodar ni več, kje je, in ko gre malo dalje, pride pod neko mesto.

Ko se začne no mesto, da je prišel korabelj iz neznane zemlje, jih pride mase korabelja gledat ter eden od njih, ki je bil vrlo bojazlivo, povabi korabeljskega gospodarja na večerjo. Kadar je tam, korabeljski gospodar ima res čudne videti: misli in podgane tekelo na vse strani ter sluga s palicami stoji in branjlo, in ne pridejo na mizo. Tedaj on reče domačinu: »Za Boga, brate, kaj je to?«

A domačin mu odgovori: »Tako je, brate, vedno pri nas, da ne moremo od tega zverinca na miru ne kositi ne južnati. Se kadar spimo, ima vsak svojo krsto (trugo), ter se v krsto zapremo, da nam ne bi ušes pogrizlo.«

Tedaj se korabeljski gospodar domislja svojega za noveč kupljenega mačka in reče domačinu: »Jaz imam v korabelji žival, ki bi vse to zatrla v dveh, treh dnehi.«

Domačin mu odgovori: »Brate, ako imaš tako žival, daj jo sem, jaz ti napolnim korabelj samega srebra in zlata, samo če je res, kar praviš.«

Po večerji odide korabeljski gospodar in prinese svojega mačka, a rečanje sluga ter jim ga ponudi, da mu dajo mačka. Oiroci tega komaj čakajo ter vzamejo novec, a trgovcu dajo mačka. On odnese mačka na korabelj ter gre dalje potovati; a tako potujočemu začne prihiti močan veter in odnese korabelj. Bog zna kam, da tri mesece ni mogel najti na svojo pravo pot. Ko veter utihne, korabeljski gospodar ni več, kje je, in ko gre malo dalje, pride pod neko mesto.

Ko se začne no mesto, da je prišel korabelj iz neznane zemlje, jih pride mase korabelja gledat ter eden od njih, ki je bil vrlo bojazlivo, povabi korabeljskega gospodarja na večerjo. Kadar je tam, korabeljski gospodar ima res čudne videti: misli in podgane tekelo na vse strani ter sluga s palicami stoji in branjlo, in ne pridejo na mizo. Tedaj on reče domačinu: »Za Boga, brate, kaj je to?«

A domačin mu odgovori: »Tako je, brate, vedno pri nas, da ne moremo od tega zverinca na miru ne kositi ne južnati. Se kadar spimo, ima vsak svojo krsto (trugo), ter se v krsto zapremo, da nam ne bi ušes pogrizlo.«

Tedaj se korabeljski gospodar domislja svojega za noveč kupljenega mačka in reče domačinu: »Jaz imam v korabelji žival, ki bi vse to zatrla v dveh, treh dnehi.«

Domačin mu odgovori: »Brate, ako imaš tako žival, daj jo sem, jaz ti napolnim korabelj samega srebra in zlata, samo če je res, kar praviš.«

Po večerji odide korabeljski gospodar in prinese svojega mačka, a rečanje sluga ter jim ga ponudi, da mu dajo mačka. Oiroci tega komaj čakajo ter vzamejo novec, a trgovcu dajo mačka. On odnese mačka na korabelj ter gre dalje potovati; a tako potujočemu začne prihiti močan veter in odnese korabelj. Bog zna kam, da tri mesece ni mogel najti na svojo pravo pot. Ko veter utihne, korabeljski gospodar ni več, kje je, in ko gre malo dalje, pride pod neko mesto.

Ko se začne no mesto, da je prišel korabelj iz neznane zemlje, jih pride mase korabelja gledat ter eden od njih, ki je bil vrlo bojazlivo, povabi korabeljskega gospodarja na večerjo. Kadar je tam, korabeljski gospodar ima res čudne videti: misli in podgane tekelo na vse strani ter sluga s palicami stoji in branjlo, in ne pridejo na mizo. Tedaj on reče domačinu: »Za Boga, brate, kaj je to?«

A domačin mu odgovori: »Tako je, brate, vedno pri nas, da ne moremo od tega zverinca na miru ne kositi ne južnati. Se kadar spimo, ima vsak svojo krsto (trugo), ter se v krsto zapremo, da nam ne bi ušes pogrizlo.«

Tedaj se korabeljski gospodar domislja svojega za noveč kupljenega mačka in reče domačinu: »Jaz imam v korabelji žival, ki bi vse to zatrla v dveh, treh dnehi.«

Domačin mu odgovori: »Brate, ako imaš tako žival, daj jo sem, jaz ti napolnim korabelj samega srebra in zlata, samo če je res, kar praviš.«

Po večerji odide korabeljski gospodar in prinese svojega mačka, a rečanje sluga ter jim ga ponudi, da mu dajo mačka. Oiroci tega komaj čakajo ter vzamejo novec, a trgovcu dajo mačka. On odnese mačka na korabelj ter gre dalje potovati; a tako potujočemu začne prihiti močan veter in odnese korabelj. Bog zna kam, da tri mesece ni mogel najti na svojo pravo pot. Ko veter utihne, korabeljski gospodar ni več, kje je, in ko gre malo dalje, pride pod neko mesto.

Ko se začne no mesto, da je prišel korabelj iz neznane zemlje, jih pride mase korabelja gledat ter eden od njih, ki je bil vrlo bojazlivo, povabi korabeljskega gospodarja na večerjo. Kadar je tam, korabeljski gospodar ima res čudne videti: misli in podgane tekelo na vse strani ter sluga s palicami stoji in branjlo, in ne pridejo na mizo. Tedaj on reče domačinu: »Za Boga, brate, kaj je to?«